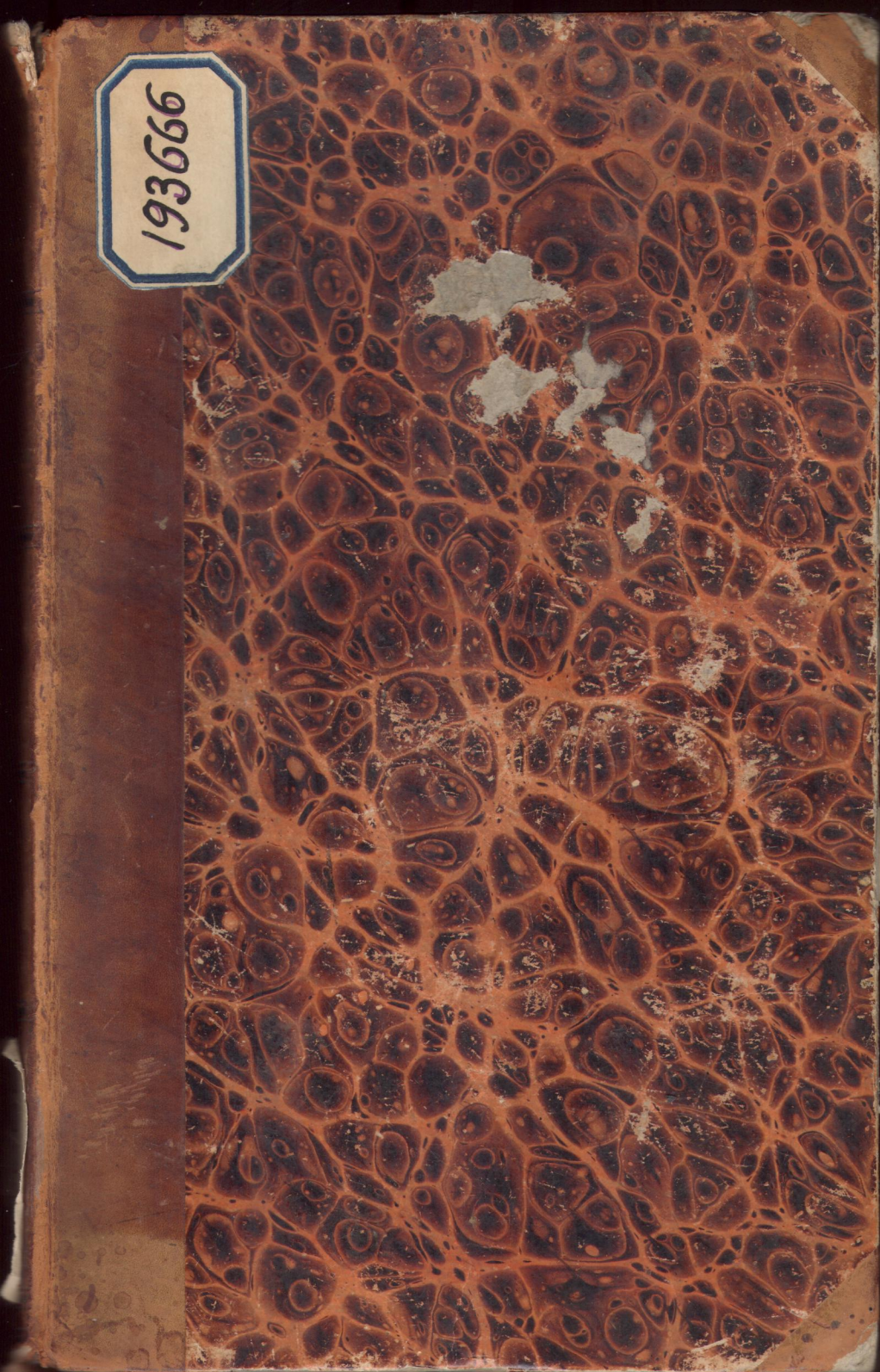

193666

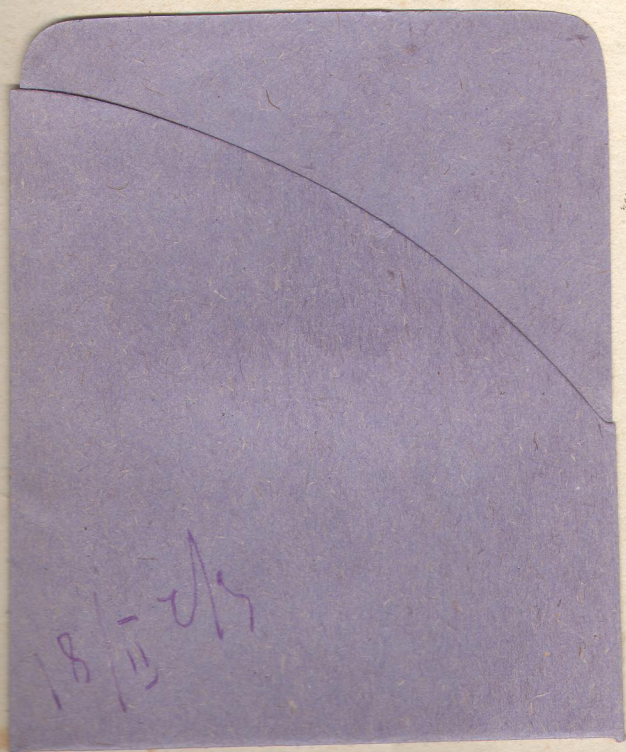

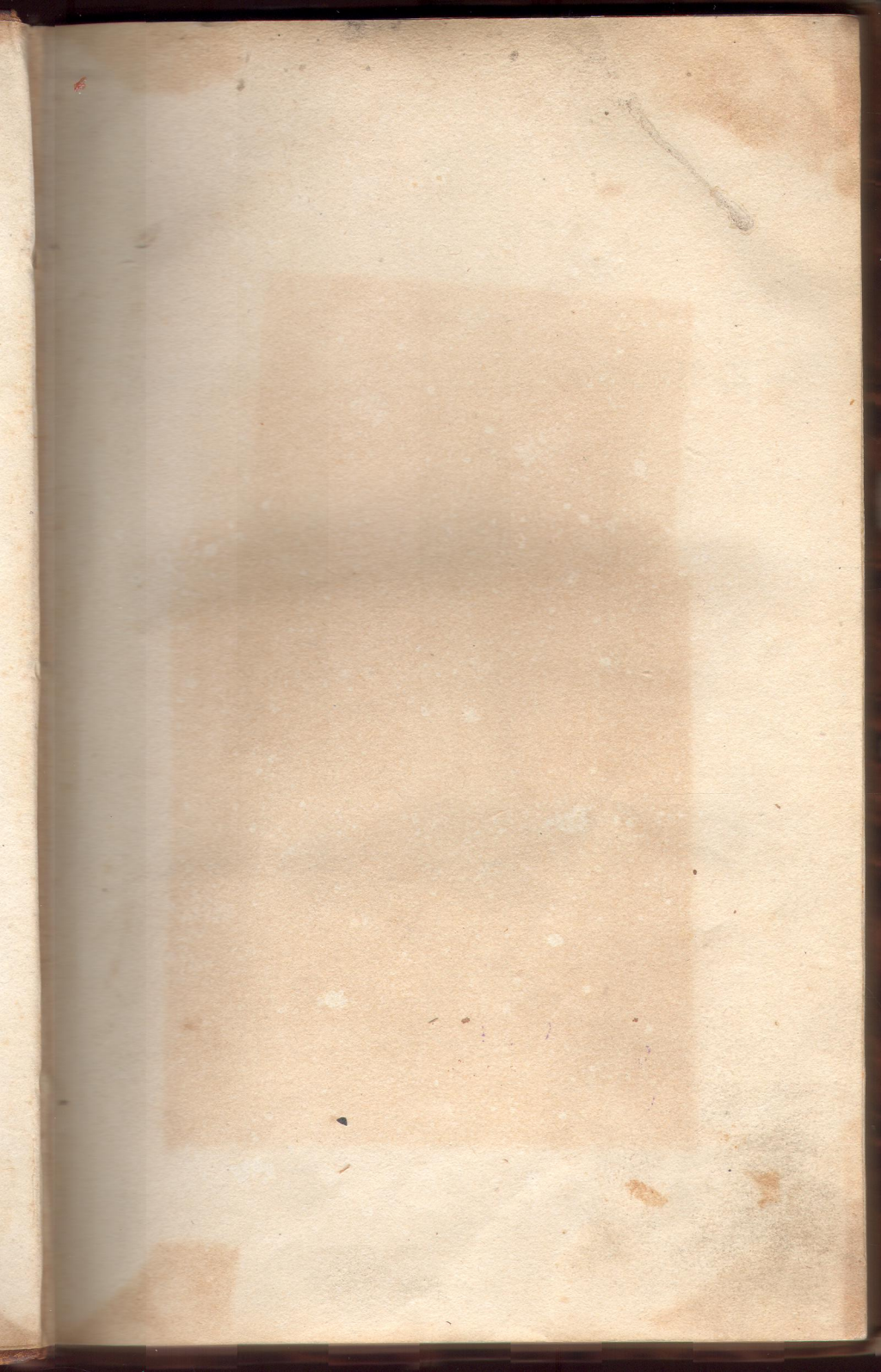
DORN

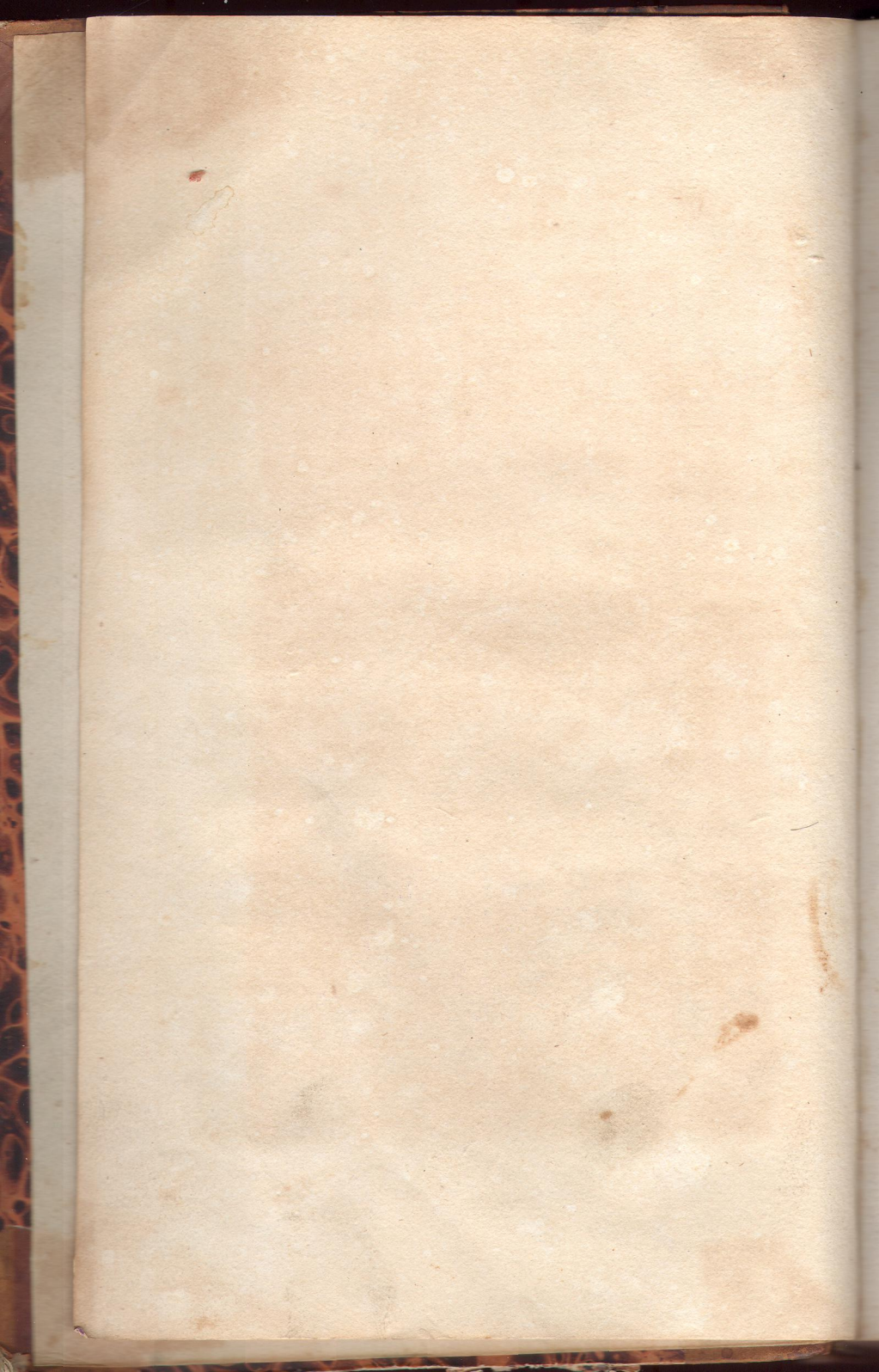
ORATIO

1936606

3.

De
AFFINITATE
LINGVAE SLAVICAE & SANSCRITAE

exposuit

J. ALB. BERNARDUS DORN,
LL. OO. P. P. O.

ХАРЬКОВЪ

Въ Университетской Типографіи, 1885 года.

58

Проверено
ЦНБ 1939

Съ дозволенія Совеѣта Университета.

Lecturis:

Qui hic prodit libellus, ex parte publice recitatus fuit die trigesimo mensis Augusti ann. MDCCCXXXII loco orationis, quae nobis ad celebrandam ALEXANDRI PRIMI, Universitatis Charcoviensis conditoris memoriam, indicandasque publicas lectiones denuo auspicandas demandata fuerat, quod praemonendum censuimus, ne quis rebus offendatur, quae quum convenient orationi, in qua orator ad auditorum captum et arbitrium fere sese accommodare debet, a libri consulto exarati ratione abesse videri possint, neque brevitatis rerum expositarum amplioris explicationis indigentium vitio vertatur, modo orationis intra certos limites restricto.

Haeseramus autem multum diuque, quae tandem materia orationi solenni apta esset — modo museum numismaticum operam nostram clamitabat, utque de nonnullis numis recentiore tempore acquisitis disse- reremus, flagitabat — at, quae dissuaderent, erant multa — modo Afghani oblivionem querebantur. Quum vero haud infrequenter accidisset, ut de mutua linguarum Slavicarum et Sanscritae, aliarumque cognatarum affinitate et similitudine et ipsi meditaremur, et cum aliis colloqueremur, quorum partim nimis increduli veritatem rei in dubium vocabant, partim ultra iustum modum extendere videbantur, illum bonae frugis laborem fore intelleximus, si rei incertae dubium tollere niteremur.

Mox autem percepimus, si prospero successu uti vellemus, lingua hodierna Rossica relicta, ad venerabi-

IV

Iam illam iucundissimamque Slavicam recurrendum esse; quo enim hodie multi delectantur, ut lingvas recentiores cum antiquis comparent, id tum demum vituperationem haud patitur, si discretis omnibus quae posteriore aetate irrepserunt, pristinis solummodo formis inhaerent, quod si faciunt, aut ipsi illuduntur, aut lectores illudunt, lingvas recentiores comparare profitentes, dum revera de antiquis agant, sin minus, errores gravissimos incurrunt.

Accinximus igitur nos ad Slavici sermonis studium, quanquam per multum tempus praeter grammaticam *Peninskii* 1) nihil ad manus esset. Deinceps, lectione et Bibliorum Slavicorum et Chrestomathiae 2) absoluta, Nestoris annalibus 3), aliisque libris percurrendis vacavimus. Impressis autem plagulis circiter quatuor — quod per sex menses frustra nisi fueramus — forte fortuna accidit, ut nobis subveniret liber ille eximius *Dobrowskii* 4), cuius si prius nobis copia fuisset, dimidia certe lucubrationum nostrarum laboriosarum parte supersedere licuisset.

Primum ab accentibus ponendis prorsus abstinuimus.

Alio paululum modo locuti essemus de Vocativo; nam loco *сынѣ* p. 26. exhibiti, posuissemus *сыну*, Boh. *synu*, quae forma sine dubio antiquior est alle-

1) Грамматика Славянская. Изданіе второе, вновь исправленное. Санктпетербургъ 1827.

2) Славянская Христоматія. С. Петербургъ 1828.

3) Библиотека Россійская историческая. Часть I. Въ Санктпетербургѣ, 1767 года.

4) *Iosephi Dobrowsky* Institutiones Linguae Slavicae Dialecti Veteris, Vindob. MDCCCXXII.

га, continens thema сыно cum vocali ultima producta in y, prout Sanscritum thema *sunu*, producta vocali, suggerit Vocativum *sunō*. Tales sunt etiam Vocat. царю=царь+y, спасителю, al. Idem Vocativi reperiuntur et apud Polonos, e. c. in vocabulo *maż*, vir, Voc. *meżu* ¹⁾, et apud Bohemos in Voc. *duchu* iuxta *dusse*, spiritus; *lenochu* iuxta *lenosse*, socors, al. 2). Haec producimus ex grammaticis virorum infra dictorum, quorum auctoritatem, aliis libris prorsus deficientibus, nos ubique sequutos esse haud abs re erit monere.

In tanta similitudine paradigmatis p. 34. prolati equidem nonnihil mirati fueramus, in Locali pluralis vocalem o mutari in Slavico sermone, ut pro Sanscrito *sunuschu* diceretur сынѣхъ, sed edocti a *Dobrowskio*, exstilisae etiam formam сынохъ, acquievimus.

Addidissemus p. 35. Nominativo pluralis vocabuli матеръ, formam мамере, quae Sanscritam *matarah* ex asse reddit.

Nec exhibuissemus p. 37. solum Localem pluralis именѣхъ, sed etiam именахъ, scilicet Sanscriti *namasu* causa.

Confidentius asseruissemus § 21. illas Genitivi pluralis formas день (ъ), другъ, сынъ, матеръ (ъ), дщеръ, родителъ (Chrestom. p. 249.) praestare etymologiae ratione formis днѣй, друговъ, сыновъ, матерѣй, дщерѣй (in Nestore дщерей), родителѣй. Nolumus enim sine auctoritate ne unam quidem formam ponere, ni-

1) Cf. Polnischer Wegweiser v. *Mrongovius*, Danzig, 1821. I. 56.

2) Cf. Grammatica Linguae Bohemicae von *I. W. Pohl*. Wien, 1764. p. 32:

si excipias Nom. *лєгчай* p. 71. prolatum, neutrum enim *лєгчає* affatim demonstrat, aliquando exstistisse Nom. masc. *лєгчай*; nos autem minime fugit, adiectiva comparata prout et Participia ut plurimum comparere in statu aucto, ut dicatur *лєгчайшій* etc.

Si sub oculis fuissent antiquae terminationes Genitivi et Dativi adiectivorum auctorum in *aro* et *ymy*, e. c. *блара+aro*, *блary+ymy* (*Dobr.* p. 493), haud tantum temporis perdidissemus in enodanda harum terminationum origine. Extemplo enim intellexisse videmur, *aro* esse Sanscritum *asja* et *ymy* ex lege p. 47. delibata, Sanscr. *asmai*, quum Sanscr. *as* frequentissime reddatur Slav. *o* clauso i. e. *ъ*, ita ut Sanscr. *ta-smai* prorsus aequet Slav. *тѣмъ*. Cf. p. 46. 47.

Quae hic illic relata legeremus de lingua et Lithuanica et Lettica, nos earum comparandarum cupidos reddidere, sed hucusque praeter Lexicon Letticum *Stenderi* 1) alios qui uberius hac de re exponerent libros obtinere haud contigit. Debeamus autem p. 44. § 54. cum Sanscrito *ju*, conferre Letticum *juhs*, vos, quae radix ex lingua Slavica disparuit, et cum *ta* § 102. Lett. Nom. *tas*, f. *ta*. Vocabula autem *putn+s*, avis; *aw+s*, ovis; *debbes*, coelum; Futurum in—*schu*, *ischu*, multaque alia non possunt non cuiuslibet linguarum cognoscendarum indagandarumque studiosi curiositatem movere. Literas Letticas *ſ* et *n* lineola obliqua insignitas, quibus nostra typographia caret, reddidimus literis *f* et *n*, sicque p. 62. legendum est *ſeptini*, *astoni*, *dewini*.

Ne autem nescire videamur quae scimus, et quae alios quoque scire cupimus, addenda sunt haec.

1) Lettisches Lexicon von G. Fr. Stender, Mitau, 1789.

De literarum *г, х*, aliarum, in *з, с* etc. permutatione in libello ipso exposuimus; addendum igitur illud videtur, *к* post *е* transire in *ч*. Exemplum: radix Sanscrita *patsch*, coquere, Praes. *patschāmi*, Praet. redupl. *papatscha*, Inf. *pak+tum*, eadem est cum Slavica *пек* (*печ*), Praes. *пеку*, Inf. *пеши* pro *пек+ми*, cuius Praeteritum cum Indico collatum omnia in apri- cum ponet.

Slav.

Sanscr.

1. Пекохъ, пекъ, p. 95. *papatscha*.
2. пече, ~~п~~*patschitha*.
3. пече, печешъ, *papatscha* (pro *papatschat*).

Linguae potius hodiernae usum sequuti ubique fere scripsimus *y*, quod aliquando melius pingebatur *oy* = Graec. *ov*, et *o+ъ* s. *i* = *y*, unde apparet, nos haud hallucinatos fuisse, coniicientes p. 27. 1) in Sanscrito *au* = *a+u+u* = *o+u* (Angl. *ou*) latere Slavicum *y* = *oy* (*o+i*), Graec. *ov*, Bohemorum *au* = *ou*, *Pohl.* p. 2. cf. Gothorum *u*, *Grimm.* I. p. 41. Sanscritum autem *u* cum Graecorum *υ* convenire, vel haec exempla doce- bunt: Sanscr. *dur*, *dus*, Graec. *δύς*; *bhu*, *φύ-ω*; *plu*, *πλύ-ω*. Grammaticos vero Indicos, ubi *s* transire contenden- dunt in *u*, *Bopp.* Gram. Cr. p. 47. 1), recte loqui confirmat lingua Slavica, ubi *ъ* = Sanscr. *s* (:) emol- litur aperiendo in *ь* = Graec. *υ*, quod cum praecedente *o* = Sanscr. *a*, transit in *oy* (*y*).

De literis seu signis *ъ* et *ь*, quae aequae minus eicere licet e Slavico sermone atque *s* et *m* terminatio-

1) Grammatica Critica linguae Sanscritae a Fr. Bopp. Berol. MDCCCXXIX. Adde: Ausführliches Lehrgebäude der Sanscrita — Sprache, Berl. 1827.

VIII

num e Latina, et Visargam et Anusvaram Indorum, addere placet haec, eo magis, quod in primis plagulis huius opusculi de natura signorum illorum a nemine antehac rite illustratorum minus certi, miro modo torti fuimus, in nonnullisque locis emendandi esse videmur ex iis quae hic proferimus.

Signum forte s. crassum ъ (еръ, твердый знакъ) respondet Indorum Visargae hoc modo:

1. Indica Visarga (:) ex ratione grammaticali nunc reddenda — s, nunc — h (et r), a Slavis ubique fere exprimitur signo ъ, pronunciando tanquam h, quae de causa loco Visargae semper posuimus h, nisi aliae dialecti s poscerent; nam lingua Lettica eam reddit littera s; cf. Slav. чѣмверѣтъ, (auct. et usit.) чѣмверѣтый, Lett. zettorts, Sanscr. tschaturthah s. tschaturthas; Slav. къ (auct. кый), Lett. kas, Sanscr. kah, kas. Slavicum ъ autem inservire litterae antecedenti corroborandae, nec unquam pronunciari tanquam s, bene meminerint ii velimus, qui p. 21, 10. legentъ водѣ valere eodos (водѣтъ), ne scilicet nos erroris insimulent, prout Lat. familia—i valet familia—s, cf. § 10. Aperitur autem nonnunquam ъ in o et e, e. c. in prima persona pluralis verborum, ita ut pro Sanscrito smah, smas (loco asmah, asmas), sumus, iuxta есмѣ, dicatur etiam еме, et емо, quod frequenter legitur in Nestore, quodque a Slavis meridionalibus, Illyriis, Croatis, Carniolis adamari refert Dobrowskius; Sanscr. mah autem nonnunquam aperiri in ma docet Bopp. Gr. Cr. p. 144. Adde мому=мѣму, al.

Sanscrita autem terminatio 'as in lingua Palica constanter redditur ô, cf. Essai sur le Pali par Burnouf et Lassen, Par. 1826. p. 80.; imo Indi in certis occasionibus illam convertunt in ô, ita ut Natô dicatur

praeter *Natas* et *Natah*, Slav. *Налъ*. Bopp. Lehrgeb. § 75. seq.

Ubi *ъ* clausum retineri debet etiam ante vocalem, non aperitur, e. c. in *сынъ*; alioquin ante vocalem solet aperiri in *o*. Quando igitur *ъ* diximus = *ö* p. 26. al. ubi scribendum erat *oh*, pronunciationem tantum spectavimus sive claram, sive evanescentem e. c. in Localibus pluralis, ubi *ъ* in litera antecedente corroboranda evanescit; atque *ъ+i=y* scito dici de *ъ* aperto sive *o*, cf. § 9. et p. 67. et p. 29. § 17. ubi *ъ* post *a* (in *аъ*) aperiendum fuisset. Haec igitur bene tenelo.

2. Exprimit Anusvaram (*m*) eaque exeuntes terminationes. Poloni quidem eius loco tantum non ubique utuntur sono nasali, prout Bengali quoque Anusvaram sono nasali reddere consueverunt. Exemplum sit praepositio Sanscrita *sam*, cum, Bengal. *song*, Polon. *są* i. e. *song* in *sąsiad* (Slav. *сусѣдъ* s. *сѣсѣдъ*), Ross. *сосѣдъ*; Slav. *съ* (rarissime *сон*, p. 124.), *со*. Vide Accusativos in expositione de declinationibus, et confer praeterea Sanscr. *dātum*, Lat. *datum*, Slav. *дамъ*; Sanscr. *sthātum*, Lat. *statum*, Slav. *сѣмѣмъ* (§ 142.).

Terminatio autem neutrorum Sanscritorum mollior in *am* haud redditur signo *ъ*, sed hoc aperitur in *o*, ita ut Sanscr. *navam*, novum, Slavice scribatur *ново*; sed in mascul. *новъ*, Sanscr. *navah*, *navas*, (cf. p. 13.). In adiectivis auctis autem Sanscritum *am* redditur *e*, quoniam post *o* aliud *o* locum non habet e. c. Sanscr. *navjam*, Slav. *новое*, *novojeh*, ubi *jeh* = Sanscr. *jam*, quanquam sonus literae *m* apud Slavos prorsus evanuerit. Jam igitur noveris quid volumus dicere p. 68. § 118. Idem fere dicendum est de Sanscrit. neutris substantivis in *nam*, et *tam*: e. c. Sanscr. *vi+dāranam*, diffissio, severing, dividing, etc. Slav.

вы+диране, evulsio; Sanscr. *pra+tapanam*, inflicting pain or punishment, burning, consuming, Slav. про+шопленіе, (exigua calefactio; Sanscr. *pra+danam*, donatio, donum, Slav. пре+даніе, proditio, traditio; Sanscr. *prati+vatschanam*, responsum, Slav. противо+въщаніе, contradictio, cf. § 154. et p. 140. 3.

Ubi duo o concurrunt, posterius acuitur in neutris adiectivorum auctorum in e, alioquin emollitur in ъ=у, i, ita ut cum praevio т аperiendo — nisi leges id velent—coalescat in o+i s. melius o+y=y, u.

3. Vices gerit terminationis Sanscritae —n, an, etc. Sanscr. *sunun*, filios, Slav. сыны; Sanscr. *babhuo—an*, Slav. быв—ъ; Sanscr. *tenio—an*, Slav. шонив—ъ, p. 97.

4. Adhibetur pro Indico t in terminationibus.

Litera α pura=Sanscr. ā haud patitur post se nec т nec ъ sive Visargae sive Anusvarae vices tenentia, cf. § 7.

т igitur est o clausum; o vocalis corroborata; e vocalis acuta; ъ (ерь, мягкій знакъ) vocalis emollita; itaque ъ quando acuitur, evadit e, quando corroboratur o, quod ipsum vocamus etiam o apertum. Ubi igitur posuimus ъ+ъ=я, cf. § 23. primum ъ pro ъ acuto, i. e. e, habendum esse putato.

P. 11. 3). Derivatio vocabuli Купало nunc minus arridet, quoniam Sanscr. g a Slavis redditur r, cf. gó, Lett. *gohāvs*, Slav. говядо; *gīrh*, mons, Slav. гора, al. praeterquam quod exspectaveris купаль.

P. 19. § 7. Cum Slavico тма (тма), fem. comparandum erat Sanscr. *tamā*, s. *tamih*, nox, fem.

De nominibus autem in ерь adde haec. Ex vocabulis Indicis in *tri*, Nom. *tā*, duo vocabula *svastri*,

Nom. *vasā*, *devri*, Nom. *devā*, illo *t* carent, quod adest in Slavico *сесѣра*, deest in *дзєрѣ*. Dum vero Indi in Nom. *tri* convertunt in *tā*, e. c. *matā*, *duhitā*, a *matri*, *duhitri* (quod Slavi imitantur in *матѣ*, *дщѣ* a *матєрѣ*, *дщєрѣ*) inque Genitivo in *tuh*, e. c. *matuh*, *duhituh*, Slavi in his vocabulis retinent, dicentes *матєрє*, *дщєрє*, sed prorsus negligunt in vocabulis *братѣ*, frater, Sanscr. *bhratri*, Nom. *bhratā*; Gen. *братѣ*, Sanscr. *bhratuh* etc. (Bohemi habent *bratr*, cf. Pol. *brater-stwo*), et in *зѣмѣ* = *земѣ* pro *земѣ* (coll. p. 60.), Lett. *snohts*, Pol. *zięć*, Sanscr. *dschāmatri*, Nom. *dschamatā*, maritus filiae, *gener*.

P. 20. *Днесъ* significare *interdiu* (*днѣю*), *вчера*, *vesperi*, diximus nescii quo errore illusi; nam frequentissime legeramus recteque verteramus *hodie*, *heri*. *Dobrowskius* autem *днесъ* deducit a *дне+сь*, die hoc, sed *вчера*, et *нощєсь*, praeterita nocte, num eodem modo explicanda sunt? *Дне* autem est Genitivus, cf. *день* omъ *дне*, *второго дне*; прежде *вчера* и *премиаго дне*, *Dobr.* 618. 640.

P. 27. *Annot.* De Locali in Latino sermone superstite vide: *Neues Archiv für Philologie und Paedagogik.* Febr. 1829. No 6. — Post impressionem plagulae secundae nobis in mentem venit, illas Ablativi formas *лугу*, *закону*, *гробу*, fortasse melius conferri cum Genitivo in *y* (§ 9.), quia Genitivus et Ablativus Indorum, exceptis vocabulis in *ā* desinentibus, iidem sunt.

P. 30. § 20. Forma *сыны* *hodie* frequentior est; in libris antiquis vero *сынове*, Sanscr. *sunavah*.

P. 31. § 22. 24. Taedet et piget ipsos ea in dubium vocare, quibus antehac maximopere delectati

fueraimus. Scilicet Sanscrito *bh* fere semper respondet Slav. б (e. c. Sanscr. *tubhjam*, Sl. тобѣ, Nest. p. 167. мебѣ) 1). Iam vero terminationem Sanscritam *bhjam* etc. contulimus cum Slav. вомъ etc. ita ut Sanscr. *sunu—bhjam*, scriberetur a Slavis сыно—вомъ. At ex lege p. 21. 1) delibata сыновомъ explicandum videtur ex сыно+ъмъ, uti pluralis сынове ex сыно+е, literis o euphoniae gratia productis in ов; in terminatione vero ѣмъ, омъ, signum ѣ vel clausum vel apertum redderet Sanscr. *bhj*. Simili modo Instrumentalis сыновы, qui hoc amictu et sono mire concinit cum Sanscr. *sunubhih*, euphonice dictus erit pro сыно+ы. Cf. § 37. 40. 58. 81. 83.

P. 45. Pro Slav. ми Dativi legere memini me = Sanscr. *te*.

P. 63. Numeralia a 50—90. in fine exigere signum forte ѣ, docet *Peninskij* p. 103. nos *Dobrowskij* sequuti scripsimus пашьдесять loco пашьдесятъ, quod tamen melius.

P. 80. al. Rad'cem Sanscr. *tan*, originis ratione inique contulimus cum Slav. тая — hoc enim est verbum unitatis a rad. тая, quod contrahitur in тая, (p. 60.), et auctum syllaba ну fit таяну, contr. таяну, cf. попятнемъ, Nest. p. 61., prout двину scribunt pro двину. Radix Slav. cum Sanscrita congrua est тая, таяни, tenuem facere, extenuare, Praes таяю, Imp. таяни, Praet. таяихъ, cf. deriv. Sanscr. *tanu*, Slav. тая—кий, *tenu—i*s.

1) Pauca exempla, ubi Sanscr. *bh* reddi videtur Slavico в, parum probant, cf. Sanscr. *labh*, *labdhum*, obtinere, adipisci, Slav. лов, ловиши, capere.

P. 95. II. Addenda erant Praeterita Rossica у+меръ, Sanscr. *matara*; везъ, Sanscr. *uaha*; роcъ, Sanscr. *ruroha*; могъ, Sanscr. *mataha*, a radicibus мръ, *mri*; вез, *vah*; роc, *ruh*; мог, *mah*.

P. 97. § 135. Praeteritum compositum cum бымъ, Sanscr. *babhuwa* pro *babhuwam*, Optativi s. Coniunctivi est; Praet. Indicat. ulitur есмь; Plusquamperfectum бѣхъ.

P. 105. In constituenda declinatione Participii nonnihil nos turbavit *Dobrowskii* plur. fem. in e, *Peninskii* in я, e. c. бѣюще, *Pen.* fem. бѣюща, quod posterius adoptavimus. At pro Dativo et Locali plur. et Instrumentali et Locali singularis masc. ponendum fuisse videtur могущимъ et могущихъ, et могущемъ; harum enim formarum, i. e. adiectivo aucto convenientium, exempla multa legimus, at formarum in щемъ, щехъ, щи, vix ulla, cf. *Dobr.* p. 482. Adde Accus. fem. бѣющую, p. 489. at лежащу, p. 615.

P. 106. Participii знанъ loco adhibetur знанъ, prout a rad. да, данъ, at Sanscr. *dattah*, *datus*.

P. 119. Non nescii sumus, Imperativum rad. дад in plur. melius scribi даждьмы, даждьме, pro дадимъ cct. At formae etymologiae propiores excitandae erant.

P. 106. 123. Pro ям+тъ legendum ем+тъ, eliso м suppleto litera i, ut fiat е+і+м+тъ=ям+тъ, p. 60.

Praeterea lege: p. 30. *vincunt* pro eunt; p. 31. князь pro князьъ; p. 60. *expendas*; et русь; p. 61. *anggārah*; p. 64. *schaschthah*; p. 78. *tischthāmi*; p. 100. составя; p. 105. A. pl. m. могуща; p. 123. *uttha*; p. 140, 4. тель pro ель; p. 143. *nabbags*. Caetera a benevolis lectoribus ipsis correctum iri speramus.

The first of these is the fact that the
 second, third, fourth, fifth, sixth, seventh, eighth, ninth, tenth, eleventh, twelfth, thirteenth, fourteenth, fifteenth, sixteenth, seventeenth, eighteenth, nineteenth, twentieth, twenty-first, twenty-second, twenty-third, twenty-fourth, twenty-fifth, twenty-sixth, twenty-seventh, twenty-eighth, twenty-ninth, thirtieth, thirty-first, thirty-second, thirty-third, thirty-fourth, thirty-fifth, thirty-sixth, thirty-seventh, thirty-eighth, thirty-ninth, fortieth, forty-first, forty-second, forty-third, forty-fourth, forty-fifth, forty-sixth, forty-seventh, forty-eighth, forty-ninth, fiftieth, fifty-first, fifty-second, fifty-third, fifty-fourth, fifty-fifth, fifty-sixth, fifty-seventh, fifty-eighth, fifty-ninth, sixtieth, sixty-first, sixty-second, sixty-third, sixty-fourth, sixty-fifth, sixty-sixth, sixty-seventh, sixty-eighth, sixty-ninth, seventieth, seventy-first, seventy-second, seventy-third, seventy-fourth, seventy-fifth, seventy-sixth, seventy-seventh, seventy-eighth, seventy-ninth, eightieth, eighty-first, eighty-second, eighty-third, eighty-fourth, eighty-fifth, eighty-sixth, eighty-seventh, eighty-eighth, eighty-ninth, ninetieth, ninety-first, ninety-second, ninety-third, ninety-fourth, ninety-fifth, ninety-sixth, ninety-seventh, ninety-eighth, ninety-ninth, and one hundredth.

Introductio.

Inter lingvas orbis terrarum studio doctorum dignissimas lingua Slavica et Sanscrita prominent, haec non minus quam illa, non solum propter luxuriam quandam admirabilem vocabulorum et abundantiam, cum exuberanti et volubili quanquam certis legibus adstricta grammaticae constructione coniunctam, et operum rebus novis et incognitis plenorum copiam; sed etiam quia ad duos generis humani populos pertinent, Slavicum et Indicum, qui arborum instar immensa propagatione in multos ramos et ipsos ex sua parte radices agentes novasque arbores producentes disgressi, vastissimum terrae tractum occupant. Quum autem omnes res externam quandam prae se ferentes similitudinem, si nec interna careant, affinitatem mutuam et originem in communi fonte latentem indicare videantur, unaque ad alterius naturam investigandam et cognoscendam contribuere possit, quidni hoc et in lingvis investigandis valeat? Quae quum propter se ipsae non possint non excitare studium investigandi generi humano innatum et a natura insitum, tali ratione facultatum menti humanae divinitus inditarum copiam illustraturae, tum imprimis propter populos illis usos seu hodieque utentes, ad quorum originem, affinitatem cum aliis, mores totumque vitae habitum cognoscendum mirum quantum faciunt. Quae omnia suo iure ad nationes commemoratas earumque lingvas referri possunt; quumque

in lingua Slavica hodiernae Rossicae matre, et in hac ipsa quanquam recentiore tempore studia eruditorum experta, multa inveniantur obscura nec satis illustrata, mihi quidem Rossiae incolae praecipuum visum est officium omni labore eniti, ut ex literis Orientis mihi demandatis ad sermonem illum antiquitate sua venerabilem ex his, et praecipue ex lingua Sanscrita illustrandum, talique modo nationum Slavicarum originem reperiendam, vel potius argumentis novis ex illis depromtis comprobendam, aliquid redundaret.

§ I.

Brevis Enumeratio Eorum, Qui De Affinitate Linguae Slavicae Et Sanscritae Egerunt.

Quaestio autem de affinitate linguae Slavicae eiusve dialectis, et Sanscritae, recentiore tantum aetate agitata fuit, studio earum ultra iustum terminum neglecto. Quae quidem *Ruedigerus* 1) protulerit, et nescio, nec magni esse momenti duxerim, nec *Antonii* 2) libellum inspicere licuit. *J. Chr. Adelungius* 3) subinde vocabula Sanscrita cum Slavicis compara-

-
- 1) Defuerunt enim et huius et aliorum opera, quae summa diligentia enumerata legas in libro utilissimo: Versuch einer Literatur der Sanscrit Sprache, von Fr. Adelung, St. Petersburg. 1830. p. 65. seq. Liber Ruedigerianus inscriptus est: Aweiars Kalwiorhuckam, oder Sittensprüche aus Tamulischen Pamblättern, von J. C. Ruediger, Halle 1791.
 - 2) De lingua Rossica ex eadem cum Sanscritamica matre orientali prognata etc. auctore Conr. G. Anton, Vitembergae 1810 4.
 - 3) Mithridates, Berl. 1806. Pars I. p. 150 seq.

vil. *Fridericum Schlegelium* 1) affinitas lingvarum hic tractatarum haud fugit, quarum de concordantia agens *Karamsinus* 2) aliquot vocabula protulit; pauciora suppeditavit *Borzencovius* 3) in dissertatione de origine lingvarum Sarmaticae et Slavicae a Medorum sermone prognatarum, earumque cum Sanscrita similitudine.

Uberem autem vocum comparatarum copiam exhibuit *Fr. Adelungius* 4), minorem, *Theodorus Goolookinus* 5), et *St. Siestrenczewiczus* 6). Numerum vocum collatarum ab *A. Mihanovichio* 7), et *Alex. Murrayio* 8); *Boppique* 9) et *Watsonis* 10) de hac re commentationes inspicere, librorum defectus, opere

-
- 1) Ueber die Sprache und Weisheit der Indier, Heidelberg 1808. 8. pp. 1. 80.
 - 2) Cf. historiam eius, T. I. p. 354.
 - 3) Cf. Труды общесства наукъ, Charcov. 1817. T. I. Pars II. p. 32.
 - 4) Rapports entre la langue Sanscrit et la langue Russe, à St. Petersb. 1811. 4.
 - 5) Cf. Etymologies Slavonnes tirées du Sanscrit, in libro Fundgruben des Orients inscripto, I. p. 459.
 - 6) Recherches historiques sur l'origine des Sarmates, des Esclavons et des Slaves. St. Pet. 1812. I. p. 339.
 - 7) Zusammenstellung von 200 laut-und sinnverwandten Wörtern des Sanscrits und Slavischen, in libro: Archiv für Geschichte etc. ed. Hormayr, 1823. N. 66. 67. 71.
 - 8) History of the European Languages, by A. Murray, Edimb. 1823. Tom. II. p. 346.
 - 9) Vergleichende Zergliederung des Sanscrits und der mit ihm verwandten Sprachen. Berl. 1829. cf. et N. Journal Asiatique N. 16. 1829.
 - 10) Cf. Adelungii Versuch etc. p. 60.

Majevskii 1) sermone Polonico exarato uti, lingua impedivit. Bohemicarum eum Sanscritis comparatarum vocum seriem reperias in libello: *Сѣверный Архивъ*, anni 1826 N. 6. p. 189. 2). *Const. Oekonomides* 3) quoque multa vocabula Indica cum Graecis et Rossicis convenientia excitavit. Nec silentio praetereundus est *Gretschius* 4). *Reiffii* 5) liber nondum prodiit.

Philologiae autem comparantis usus, uti praeclare animadvertit Vir Excellentissimus *Uvarovius* 6), si in vocabulorum similitudine tantum externa haereat, nec ad primas eorum radices et origines descendat ad altioraque tendat, parum prodest, gravissimisque erroribus infuscat, quo factum est, ut hodiernus lingvarum investigandarum modus sive etymologiae studium in ridiculum fere abierit. Nam illud quidem fieri potest, et experientia factum esse edocuit, ut duo vocabula lingvarum vel cognatarum vel prorsus alienarum, externa specie eadem esse videantur, quanquam revera penitus sint diversa. Ita Slavicum ἀπαρά, Rossice допора, via, si quidem, id quod

- 1) O Slavianach i ich pobratymcach, Warsch. 1816.
- 2) cf. Bulletin des sciences historiques 1830. N. 2 p. 173.
- 3) Δουλίμιον περί τῆς πλησιεστάτης συγγενείας τῆς Σλαβονο-
Ρωσσιῆς γλώσσης πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν. Εν Πετραπόλει
αἰωνη (1828) III. Tom. 8.
- 4) Vid. Пространная Русская Грамматики С. П. 1830.
p. 33. 240. al.
- 5) Cf. Journal de St. Petersb. Samedi 1er Avril 1832. N.
45. p. 182. Conferatur etiam: Polnischer Wegweiser,
von *Mrongovius* 1821. I. praefat. p. 1.
- 6) Cf. Orationem die XXII. Mart. a. 1818. habitam p.
12. „Ohne Werth und Ziel aber bleibt Sprachkunde,
wenn wir uns nur auf vergleichende Nomenclatur oder
auf das Zusammenstellen leerer Töne beschränken.“

in lingvis praecipue tenendum est, ad consonantes litteras respicias, convenit cum Hebraico *daeraech* (apud H. dreh); at, qui ab hac harum vocum similitudine ad cognationem lingvarum concludere vellet, equidem vehementer falleretur. Licet enim *Halhedus* 1) similitudinem multarum vocum Arabicarum et Sanscritarum observasse sese asserat, et *Norbergius* 2) praeter Arabica et alia, Hebraica quoque vocabula cum Sanscritis contulerit, ac *Frid. Schlegelius* 3) in lingua Hebraica cognatisque dialectis radices Indicas superesse suspicetur; tamen haec quid probare possint, non video. Num vero quis a vocabulo Sanscrito *dhilati*, filia, in sermone Aramaeo *l'alitha*, puella, concordantiam harum lingvarum constituere velit? — Quapropter mihi illud *Karamsini* 4) placet, voces paucas Hebraicas, Chaldaicas, Syriacas, et Arabicas in lingua Rossica obvias in aliis quoque lingvis Europaeis reperiri igiturque affinitatem nullo modo comprobare. — Vocabulum Sanscritum *anagārah*, anachoreta, miro modo cum Graeco *ἀναχωρήτης* convenit, quamquam originis sit plane diversae. An enim est particula negativa (Graece *αυ*), et *agāra*, domus, ut signi-

1) Cf. A Grammar of the Bengal Language, Hoogly 1793.

2) Cf. Nova Acta reg. Societ. Scient. Upsal. Vol. IX. p. 207 seq.

3) Ueber die Sprache etc. p. 4.

4) Cf. Historia, ed. Tappius p. 29: Нѣкоторые утверждали, что языкъ нашъ весьма близокъ къ древнимъ языкамъ Азіатскимъ; но вернѣйшее изслѣдованіе доказало, что сіе мнимое сродство ограничиваеишя весьма немногими словами, Еврейскими или Халдейскими, Сирскими, Арабскими, которыя находятсѣ и въ другихъ языкахъ Европейскихъ.

ficent, *qui sine domo est*, ἄνυμος; at ἀναχωρήτης derivatur a verbo ἀναχωρεῖν (ἀνα+χωρεῖν), secedere.

Sanscritum *pratatah* pro *pratantah*, fortuito casu refert Slavicum промянухъ loco промягнухъ. Nam illud compositum est ex *pra*, *pro*, et *tan* (τανύ-ω), i. e. *protensus*; hoc vero ex про, *pro*, et мяг ex мѣгъ, Sanscr. *tandsch*, to streighten. Adiectivum Sanscritum *prijah*, *prijā*, *prijam*, sono et significatione convenit cum Slavico пріятный, пріятная, пріятное. At excussis radicibus, diversitas statim apparet. Sanscrita enim vox descendit a radice *pri*, placere; Slavica autem a verbo composito пріяти (прі+яти), accipere, uti Latinorum *acceptus* ab accipio, et Germanorum *angenehm* ab annehmen. Quamquam autem Infinitivus verbi Sanscriti *pretum* prope accedat ad Infinitivum Slavicum пріяти; tamen *pretum* est vox simplex, пріяти autem composita (прі+яти); simplex enim est яти pro ем+ти, a verbo ѣмлю, cuius radix est ем, *jem*, Sanscr. *jam*, quod quantum ab illo *pri* distet, liquet. Slavicum благи, bonus, probus, comparisonem cum Sanscrito *balah* sive *baljah*, fortis, vicens, non patitur; patitur autem uti postea videbimus, adiectivum вели, magnus. Substantivi зубъ, dens, cum Sanscrito *dantah* comparisonem audaciorum vocamus; hoc enim originem duxit a radice *dam*, Latinorum *domare*; illud cum зобѣю, devoro, cohaeret; num vero hoc зоб (quod est radix), cum Sanscrito *subh*, laedere, perimere, conferri potest? At Slavica нутро, pars interior (Sanscr. *antaram*, id.), et нѣдро, нѣдро, sinus, ex eodem esse cum Sanscrito *antar*, Lat. *inter*, fonte oriunda, confidenter asserimus; nec impedit litera n praefixa; debemus enim huc trahere *nī*, in, (cuius radix est -n-) quod et in lingua

Sanscrita 1), et Graeca et Latina aliisque invenitur, cf. *nidhih*, (s), receptaculum, *nidus*, etc. a *nī*, et *dhā*, tenere; adde Graec. *νῆδος*, et *νῆδυια*, intestina. Cf. p. 60. Sed Slavicum *гласъ*, Rossic. *голосъ*, vox, si quidem cum vocabulo Indico conferre licet, potiori iure compararetur cum verbo *kles*, Slav. *глас*—*ими*, distincte loqui, (Graec. *κλεῖω* originis ratione distat), quod tamen et ipsum parum placet, quam cum *kalaha*, proelium, certamen etc. proprie: sonum militem destruens; nam illud *h* vocem claudens oritur a verbo *han*, destruere, *kala* autem significat sonum militem. *Bālah*, (s), quod praeter alias significationes, denotat crinem, capillum, vix cum Slav. *власъ*, Ross. *волосъ*, componi potest. Nec laxiores leges observandas esse nos duximus ratione literarum consonantium, ita ut permutationem literarum *b* et *p*; *d* et *t*, quantum fieri posset, maxime evitandam esse rati, adiectivum comp. *большій*, magnus, non conferremus cum Sanscrito *pul*, magnum, amplum esse, sed cum *balah*, robustus, vicens, fortis. Vocabula quae seriore tempore recepta esse viderentur, et ea reiecit; commercia enim Slavorum cum ceteris populis, uti Graecis aliisque, non potuerunt non nonnulla vocabula traducere, ita ut illud *Adelungii* effatum 2), voces Slavicās in lingua Gothica obvias

- 1) *Boppius* (Gram. Critic. lingu. Sanscr. p. 69.) hoc *nī* perperam per *in* explicari monet; cur tamen ab eo dissentiri audeamus, postea videbimus.
- 2) *Geschichte der Deutschen Sprache und Litteratur*, cf. *Ulfilas* ed. *Zahn*, *Weissenfels* 1805. p. 12: „Schon an der Weichsel waren Slaven und Finnen von jeher ihre (der Gothen) Nachbarn gewesen. Völker dieser Art leben in einer beständigen Ebbe und Fluth der gegenseitigen Unterjochung; und da die Gothen nun einmal der siegende Theil waren, sich fast ganz Sarmatien

serioris aetatis esse, ex parte probandum censeamus. Quae omnia tam praeclare exposuit vir in hoc literarum genere nulli secundus, *Guil. ab Humboldt*, in dissertatione aurea in actis publicis Societatis Asiaticae Londinensis impressa, ut lectores ad eam referre haud dubitemus 1).

§ II.

De Causa Affinitatis.

Si quis causam affinitatis linguae Slavicae et Sanscritae sciscitetur, ei aequè minus satisfacere possumus ac si de causa cognationis mutuae lingvarum Germanicae, Graecae 2), Sanscritae et Persicae quaerat. Illud enim, quod multi asseruerunt, et ad hunc usque diem asserunt, linguam Brahmanicam esse matrem omnium lingvarum cum ea cognatarum, tam invalidis nititur argumentis, ut ipse *Colebrookius*, inter cultores linguae Sanscritae facile princeps, eam ab antiquiori lingua, unde et lingua Pehlevica et Graeca emanarint, derivandam esse censeat. Scriptores autem orientales hanc rem ne verbulo quidem attigerunt.

Nolumus autem ingredi in quaestionem de origine et primo domicilio Slavorum, densis tenebris involutam;

„tien unterwürfig machten, und auch am schwarzen Meere, und der untern Donau diese Eroberungen lange Zeit fortsetzten, so ist es kein Wunder, wenn sich auch davon noch so manche Ueberreste, also Slavische und Finnische Wörter, in ihrer Sprache zeigen“.

1) Cf. Transactions of the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland. Vol. II. Part. I. p. 214 seq.

2) Nonnulla de causa cognationis linguae Graecae et Sanscritae reperias in libro *Oekonomidis* p. XX. seq.

3) Cf. Bulletin des sciences histor. 1829. p. I.

nam praestat ea quae explicare nequeas, intacta relinquere, quam nova et inaudita proferre, cui legi obtemperans *Schloezerus*, qui libellum de origine Slavorum conscripsit 1), fateatur, nos haud magis comperitum habere de antiquissimo domicilio Slavorum quam aliorum populorum. Ne tamen prorsus ἀσύμβολοι abeamus, haec accipe pauca.

Stanislaus Siestrenczewiczus de *Bohusz*, auctor libri profusi de origine Slavorum, Sarmates et Slavos eiusdem originis esse ratus, Scythas anno millesimo quadringentesimo quinquagesimo quinto a. Chr. duo Medorum agmina, unum ad Tanaim fluvium, alterum in Paphlagoniam deduxisse refert, quorum illos Sarmates, posteriores a Graecis Aenetas appellatos fuisse, eorumque maiores fuisse Medos 2).

Sic quidem locum illum memorabilem *Diodori Siculi* interpretatur 3).

1) О происхождении Словенъ вообще и въ особенності Словенъ Россійскихъ соч. Проф. Шлецера, Москв. 1816. 8.

2) Cf. *Recherches historiques etc.* p. VI. et. p. I., Les Sarmates, les Esclavons et les Slaves ou Enètes, dont je recherche les origines, sont trois nations apparentées. Les Esclavons diffèrent des deux autres, par l'époque de leur apparition. Les Sarmates furent emmenés sur le Don quatorze siècles et demi avant notre ère. Les Slaves, aussi Mèdes d'origine, furent tirés en même tems que les Sarmates, de l'Assyrie, qui était alors réunie au royaume de Médie, et furent jai sés vers le milieu du rivage méridional de la mer Noire.

3) *Diodor. Sicul. Bibl. Histor.* ed. Eichstädt, Halle 1800. Vol. I. p. 263: Ὑπὸ δὲ τῶν τῶν βασιλέων πολλὰ μὲν καὶ τῶν ἄλλων τῶν καταπολεμηθέντων ἔθνῶν μετοικισθῆναι, δύο δὲ μεγίστας ἀποικίας γενέσθαι, τὴν μὲν ἐν

Cuius illius vestigia arctius premens auctor dissertationis commemoratae 1), de lingvarum origine exponens asserit, Slavos, relicta Media, lingvam secum exportasse atque ad hunc usque diem retinuisse, id quod esse originis horum populorum a Medis ortorum argumentum, lingvae enim Sanscritae olim in Media obtinentis cum sermone Slavico affinitatem salis demonstrare, illos antiquitus Mediam incoluisse, dein vero ex ea emigrasse 2).

Nec praetermittenda videtur opinionis *Potozkii* de Venedorum origine mentio, cuius ex libro lingua Gallica exarato 3) de historia antiqua populorum Rossiam incolentium *Muratovius* excerpta exhibuit in libro iamiam citato. Is quidem illud tenendum esse monet, Riphaeos 4) (quos Aenetas esse censet) pertinuisse ad nationes in libro Geneseos appellatas Medos 5), aequae atque Aschkenasios 6) sive Germanos, idque ex

τῶν Ἀσσυρίων μετασταθεῖσαν εἰς τὴν μεταξύ χάραν τῆς τε Παφλαγονίας καὶ τῆς Πόντου, τὴν δὲ ἐν τῇς Μηδίας παρὰ τοῦ Τάναϊν καθιδρυθεῖσαν, ἧς τὰς λαοὺς Σαυρομάτας ὀνομασθῆναι. Τούτους δ' ὕστερον πολλοῖς ἔτεσιν αὐξήσαντας πορθέσθαι πολλὴν τῆς Σκυθίας, καὶ τὰς καταπολεμηθέντας ἄρδην ἀναιρῶντας, ἔρημον ποιῆσαι τὸ πλεῖστον μέρος τῆς χάρας.

1) Cf. Труды etc. p. 35.

2) Cf. Труды p. 37: „Сарматы и Славяне, или Енепы, оставляя Мидию въ 1445 году, вынесли съ собою и языкъ, и попомки ихъ сохраняющыя еще оный въ Европѣ. Такимъ образомъ онъ успѣлъ пропить попока времени 3267 лѣтъ“ etc.

3) Histoire primitive des peuples de la Russie, 1802.

4) Cf. 1. Mos. 14, 5.

5) Cf. 1. Mos. 10, 2. Dan. 11, 4.

6) Cf. 1. Mos. 10, 3.

affinitate vocabulorum radicalium in eorum lingvis usitatorum patere 1).

Novissimus historiae Rossicae scriptor *Polevoi*us originem Asiaticam nationum Germanarum et Venedorum explicite declarat 2), quorum in religione cultus Indici vestigia e. g. et loca et insulas sacras, 3), superes-

1) Cf. Р. I. Т. II. „Примѣшаніе однакожь должно, что Рифабы—принадлежали также и къ племяни называемому въ книгѣ бышій Мадай, такъ какъ и Асханасы или Германцы. Сіе доказываесть и сходство коренныхъ словъ въ сихъ языкахъ“.

2) Cf. Исторія Русскаго народа соч. Ник. Полеваго, Москва 1829 Том. I. р. 34: „Въ Европу двинулись племена Азіійскія чрезъ Кавказскій перешеекъ и Елминскій полуостровъ. Сіи народы извѣстны намъ подъ различными именоваціями, какъ по: подъ именемъ Германцевъ,—Болѣ стройною полною перешла въ Европу другая Азіійская каста: Венеды, съ своимъ религіознымъ, патриархальнымъ правленіемъ.“

3) Р. 41. — Quibus addi potest feminarum consuetudo cum maritis defunctis in rogis pereuntium, quibus illis superstites esse nolentes se ipsas cum corpore mortuo ignibus consumendas prae buisse, referunt auctores historiae Rossicae antiqui. Cf. Karamsini hist. ed. Tarpinus, Р. I. 18: Они (древніе писатели) повѣствуютъ, что Славянки не хотѣли переживать мужей, и добровольно сожигались на кострѣ съ ихъ трупамъ. — Ex mythologia Slavorum proferimus hoc. Slavi olim deum fructuum terrestrium et gregum coluerunt nomine *Kupalo* (Купало), cui die vigesimo quarto mensis Iunii sacrificiis oblati, greges per ignes ipsi excitatos agilabant, tali eos modo a maligna geniorum noxiorum vi exempturi. Iam vero nomen Kupalo vulgo derivant a verbo купашъ, immergere, a con-

se, praeterea affinitatem linguae Slavicae et Sanscritae praecipuum esse Asiaticae Slavorum originis documentum. Assentitur *Gretschius*, Gram. §§ 45. 46.

Libros novos quum aliorum, tum *Schaffarikii* de origine Slavorum, Budae 1828. et *Bauchii* de identitate Hindorum, Persarum, Pelasgorum, Germanorum et Slavorum, Marburgi an. 1829. editos inspicendi nobis copia non fuit; cf. Bulletin des sciences histor. 1830. N. 10. p. 225.

§ III.

De Affinitate Grammaticali.

Affinitatis grammaticalis (quam cur expositioni de affinitate in lexico obvia praemittamus, vix est quod moneamus), duplicem esse rationem statuimus. Est enim certa quaedam affinitas grammaticalis, quae ex legibus mentis humanae orta omnibus lingvis communis esse debet, quamque generalem dictam in lingvis comparandis nihil probare ducimus, distinctam illam ab affinitate speciali, quae ad unam solum linguarum fa-

suetudine quadam infantes in aquam immergendi desumptum. Queritur autem, num illa appellatio non possit esse Sanscritum *Gopālah*, in lingua Palica *Gophālo*, protectorem gregum, pastorem, denotans, et cognomen Krischnae? — Ex geographia Slavica exemplum sufficiat hoc. *Schloezerus* suspicatus fuerat, nomen fluvii Tanais (Донъ) in quapiam lingua *flumen* significare. *Klaprothius*, (cf. Asia polyglotta p. 96.) vocabulo illi significationem fluminis ex lingua Ossetarum, antiqua Medorum colonia, vindicavit, cui nos subiungimus vocem Sanscritam *dhuni*, flumen, a radice *dhū*, ire, movere, derivatum.

miliam restricta, earum inter se mutuum connexum, ex eodemque fonte originem indicat. Quam affinitatem specialem inter lingvam Slavicam et Sanscritam eruturi, ad doctrinam de Nomine procedimus.

A. De Nomine.

1. *Articulo* carent lingva Slavica et Sanscrita.

2. *Genus* nominum in utraque lingva triplex est, *Masculinum, Femininum, Neutrum*. Terminatio feminini in lingva Slavica et Sanscrita est *a*; nonnunquam *i*, cf. Slav. мышь, mus, dem. мышка, Sanscr. *muschā*, ī, dem. *muschakā* (§ 123.) a rad. *musch*, furari, surripere; богыня, богыни, Pol. *bogini*, dea, cf. Sanscr. *bhoginī*, femina regia 1); adde §§ 136. 138.

3. Forma absoluta generis masculini et neutrius in adiectivis eadem est, sed in declinatione distinguitur. Ita Sanscr. *mahat*, magnus, est generis masculini et neutrius; Nominativus autem masc. sit. *mahan*, prout Slav. forma absoluta est *могущь*, Nom. м. *могый*, cf. Pol. *mogac*, vid. p. 104. Свято, sanctu — s, est forma absoluta; sed in declinatione masculinum in Nominativo assumit *ъ* 2); at quando auctum declinatur, Nominati-

1) Cf. *Peninskii Grammatica Slavica*, Petrop. 1827. 8. p. 85. 86.

2) Bene tenendum est, signum *ъ* esse *Visargam* Indorum et vicarium vocalis *o* clausi, et literae — *h* (*s*). Quomodo igitur in lingva Zendica et Palica terminationis Sanscritae *ah*, (*as*) loco ponitur *ō*, ita etiam in lingva Slavica. Potest autem pro *ъ* scribi *h*, quoniam literae proxime antecedenti corroborandae inservit, e. g. новъ, novh, novus, Sanscrit. *navah* (*navas*); cf. Italicum *nuovo*, Gall. *nouveau*. Ita Persarum *beh*, *ix*, con-

vum neutrius habet свяшо+е; masculini: свящій=святъ+ій. Adiectivi Latini forma absoluta est *novus*, masculino et neutri conveniens, in declinatione fit *novus, novum*, Sanscr. *nava*, mascul. *navaḥ*, neutr. *navam*; Slav. нов, m. новъ, neutr. ново. Forma absoluta adiectivi Graeci *καλός* est *καλός*; in declinatione evadit *καλός, καλόν*.

Annotatio. Forma illa brevior Slavica, quae frequentissime adhibetur in libris antiquis, et sua, uti postea videbimus, declinatione gaudebat, potest augeri; ex exemplo enim iamiam adducto, святъ, свяшо, apparet, illud свящій, neutr. свящое, esse formam auctam sive plenam (цѣлый). In lingua hodierna adiectivum aprocopatum uti vocatur (имя прилагательное усьченное), tum praecipue ponitur, quum locum praedicati obtinet, e. c. онъ счастливъ, ille felix (est), etc.

Quod *Peninskius* monet p. 81. nomina generis neutrius in мя exeuntia in declinatione assumere additum ен 1), id hoc modo intelligendum esse putato. Uti in lingua Sanscrita nomina in an exeuntia, in Nominativo hoc n abiciunt, e. g. *naman*, nomen, in Nom. *nāma*; *radschan*, rex, in Nom. *radschā* 2), (cf. Latinorum *sermo* pro *sermon*, *leo* pro *leon*, *homo* pro *homon*, *nebulo* pro *nebulon*), ita in lingua Slavica quoque in Nominativo н absorbetur, in declinatione

venit cum Slavico въ; forma brevior бѣ, reddit Slavic. в. Confer etiam spiritus asperi Graecorum variam in diversis dialectis speciem.

- 1) Имена кончащіяся на мя имѣють наращеніе ен племя, племени etc.
- 2) Haec iam scripseram, imo recitaveram, quum *Boppii* orationem: Ueber einige Demonstrativ-Stämme etc. Berlin, 1830. acciperem.

redit, cf. p. 60. 1). Forma igitur absoluta est *имен* 1), *nomen*; Nom. *имя*, Genit. *имене*; *сѣмен*, *semen*, Nom. *сѣмя*, Genit. *сѣмене*, Plur. *сѣмена*, *semina*. Lingva Latina illud *n* saepe conservavit, uti elucet ex vocabulis *nomen*, *semen*. Similis ratio in aliis etiam vocabulis obtinet. Absoluta forma est Sanscr. *nabhas*, coelum, in Nomin. *nabhah*, (*nabhó*), Slavic. *небо*; quum in Genitivo et aliis casibus forma pristina restituitur, dicitur *небесѣ*, a forma absoluta hodie perdita *небес*. Nominativus pluralis *очесà*, oculi, indicat thema fuisse *очес*. *Кóло*, rota, themati terminationem neutram addidit (cf. Sanscr. *nabhas*, et *nabhasam*); dicitur enim in Nominativo etiam *колесо*.

Accusativus et Vocativus, qui in neutris Nominativi formam aequant, illud *c*, uti par, omittunt. Character autem neutrorum Slavicorum est vel *o* corroboratum vel *e* acutum 2): *мѣсто*, locus; *лицѣ*, facies; *море*, mare; Graec. *ο*, *ε*, Lat. *u*, *e*. p. X. 2.

5. Numerus in ambabus lingvis est triplex, *Singularis*, *Dualis*, *Pluralis*.

Annot. In hodierna lingva Rossica dualis numerus ex usu communi disparuit, (Graecos quoque hodiernos eum spernere nolum est, cf. *Oekonom.* I. p. 101.) de quo tamen haec teneto. Quanquam in grammaticis lingvae Rossicae dualis non exhibetur, tamen manifestissima eius vestigia supersunt, id quod quum alii, tum iam *Schloezerus* observarunt, cf. *grammat.* eius, p. 129. Nonnulla enim vocabula pluralem loco

- 1) Hoc eximie confirmatur sermone Polonico, ubi illa terminatio en retinetur, e. c. *племя*, genus, Pol. *plemie*; *имя*, nomen, Pol. *imie*, Gen. *imienia*. p. IX. 2.
- 2) Annotationem p. 63. commemoratam tanquam importunam delevimus.

ſi ſive *u*, terminatione a formant, quod non attribuerim formae ſingularis obſoletae in *ſe*, uti vult *Tappius* (Gramm. p. 66.), ſed potius a dualis eſſe aſſe-ruerim. Procedente enim tempore duali ex lingua Roſſica eiecto, et in oblivionem abeunte, pauca vocabula remanſiſſe et pro plurali (dualis enim ſemper plurali-ſtatem exprimit) adhibita eſſe videntur, uti in lingua Graeca in oratione epica dualis pro plurali poſitus invenitur 1). Id autem ex ipſarum vocum ratione comprobatur. Sunt enim inter eas numerum dualem poſcentes, quoniam in eo, cui inſunt, duae tantum eſſe ſolent, e. c. бока, latera; глаза, oculi; рука, mani-cae; рога, cornua; нае, ipſe numerus duos ſignificans, huc trahi debet, два, duo, оба, ambo; qua re etiam hodie dicitur два лѣта, duo anni, два стоа, ducenta, pro двѣ лѣтѣ, двѣстѣ, nam terminatio dualis neutrius eſt propie ѣ, cf. *Peninsk.* p. 60. Vocabula autem generis masculini, e. c. господѣ, domini; друзья amici; святовья, affines; сыновья, filii; хоз-зяева, patres familias, habuiſſe olim Nominativum ge-neris neutrius—credant alii. Accedit, quod non ſolum in lingua Litthuanica dualis ſuperſeſſe dicitur (cf. *Miel-ke*, Litthauische Sprachlehre, Königsberg 1800.), ſed etiam apud Polonos et Bohemos eum adhiberi aſſerit *Tappius* p. 142. 1) in membris corporis humani duplici-bus, 2) in numeralibus quibusdam, et 3) in aliquibus ſubſtantivis hiſ numeris definitis; cf. tamen *Mrongo-vius*, Gramm. Pol. I. p. 21.; et omnes Poloni, quos hac de re conſuluimus, hodiernum dualis uſum, licet in antiquis libris uſitati, prorsus negant.

1) Cf. *Buttmann. Ausführliche Griechische Sprachlehre I.*
p. 135.

Annot. In lingua Latina duo tantum vocabula numeri dualis supersunt, *duo* et *ambo*, fem. *duae*, *ambae*, Slavice: два, fem. neutr. двѣ; два, fem. двѣ. Et quis in vocabulo *dua*, e. g. *duapondo* (Quint. I. 5, 15.) dualem denegare velit? 1) Id quod luculentius apparet ex lingua *Pali*, quae et ipsa dualem ignorat, exceptis duobus vocabulis *oubho*, ambo, et *deao*, duo; neutr. *dve*. cf. *Essai sur le Pali*, par Burnouf et Lassen, Paris 1826. p. 106. Si qui autem, secundum *Quintilianum*, Instit. Orat. 1, 5, 42, 2) formas *scripsere*, *dixere* pro duali habere malint, nec ii errant. Talia enim exempla non sunt, ut *Buttmannus* (L. c. I. p. 135) opinatur, reicienda; sed *scripsere* eximie convenit cum terminatione dualis Slavici in a, fem. ѣ.

6. *Casus.* In lingua Sanscrita octo casus usurpantur, in Slavica septem sive potius octo. Casus enim ablativus, qui, id quod etiam in grammaticis linguae Graecae hodiernae fit, a *Peninskio* in grammatica Slavica reicitur, restituendus in oratione aut casu praepositionali (quem nos vocamus Localem 3), aut Instrumentali, ex ter-

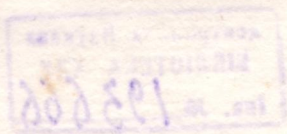
- 1) „Nam *dua* et *tre* et *pondo* diversorum generum sunt barbarismi: at *duapondo* et *trepondo* usque ad nostram aetatem ab omnibus dictum est, et recte dici Messala confirmat“.
- 2) „Quaquam fuerunt, qui nobis quoque adlicerent dualem, *scripsere*, *legere*: quod evitandae asperitatis gratia molitum est, ut apud veteres, pro *male mereris*, *male merere*; ideoque quod vocant *duale*, in illo solo genere consistit etc.“
- 3) Appellatio *casus praepositionalis* (предложный падеж) hac de causa extrudenda videtur, quod 1) alii etiam casus praepositiones admittunt, 2) quoniam casus ille et absque praepositione legitur, quando na-

minationibus nonnullorum vocabulorum suo iure construi potest, eorum, quae in casu locali exeunt in y pro ѣ, e. g. дому et домѣ, закону et законѣ, гробѣ et гробу (ubi mutatio accentus: домѣ et дому in eodem casu obvia, mira videri debet), sic Dativum referentia, qui in sermone Graeco Ablativum absorpsit, (cf. Buttm. I. p. 134). Praeterea et alia nobis argumenta ad casum ablativum linguae Slavicae vindicandum adesse videntur. Conferantur locutiones Rossicae въ верху, въ низу, на берегу, на лугу, et aliae, ita ut mirum videri debeat, quomodo illud ѣ casus localis in y commutatum fuerit. Adde quod haec terminatio Dativo propria sit, et in lingua Latina in prima declinatione singularis et pluralis Dativi et Ablativi; in secunda iidem casus in utroque numero similes sint, uti Dativus et Ablativus dualis et pluralis in lingua Sanscrita, et Dativus et Localis in lingua Slavica ipsa, ita ut si linguam Latinam in auxilium vocare velis, talis prodeat declinationis species.

Singul.

I. Nom. aqua,	вода.
Gen. aquae, (-ai),	воды.
Dat. aquae, (-ai),	водѣ.
Acc. aquam,	воду.
Voc. aqua,	водо.
Abl. aquâ (pro aquai),	водѣ.

turam adverbii induit, e. g. упрѣ, mane; долѣ, infra; горѣ, i. q. вверху, supra; бѣдѣ, difficulter, et 3) quoniam olim in nominibus locorum et temporis sine praepositione ponebatur, e. g. Кіевѣ, Kioviae; Новѣгородѣ, Novigorodi; зимѣ, hieme. Peninsk. Gr. §. 181. et Chrestomath. Slav. p. 240. ubi полудне i. q. въ полудне.

Singul.

II. Nom. гробъ,	tumulus.
Gen. гроба, грóбу,	tumuli.
Dat. гробу,	tumulo.
Acc. гробъ,	tumulum.
Voc. гробе,	tumule.
Abl. гробу,	tumulo.

Singul.

III. Nom. Acc. Voc. сѣмя,	semen.
Genit. сѣмене,	seminis.
Dat. сѣмени,	semini,
	Plur. seminibus.
Abl. сѣмени	semine (i);
	Plur. seminibus.

Singularis.

(cf. Bopp. Gram. Crit. p. 74.)

7. *Nominatiuus.* Vocabula generis masculini et feminini in vocalem exeuntia dentalem sibilantem s pro signo Nominativi assumunt, quod s tamen transit in Visargam (*h*), i. e. Slavicum ѣ, (Graec. *ς*, cf. form. abs. *βορρυ*. Nom. *βέρρυς*), quod tamen post vocalem a puram non scribitur; e. g. Sanscr. *gūih*, mons, Slav. *ropà* (i. e. *gorah*) pro *goraъ*; Sanscr. *tamah*, caligo, Slav. *mmà* pro *mmaъ*; Sanscr. *gadschah*, elephas, Slav. *слѣра*, servus, pro *слѣраъ*.

Hanc tamen regulam non sequuntur 1) nomina masculina et feminina in *ri*, Slav. *ерь*, quae abiecto *ri* (*ерь*) Nominativum faciunt in *ā*, Slav. *и*; e. g. Sanscr. *mātā*, mater, a *matri*, Slav. *мāми* a *мāмерь*; Sanscr. *duhitā*, filia, a *duhitri*, Slav. *дщи* a *дщерь* pro *дщмерь* 1); 2) feminina in *ā*, Slav. *и*, *я*, et derivata

1) Haec duo vocabula in statu absoluto supersunt. *Мāмерь*, e. g. reperitur in Chrest. Slav. p. 55. 56. 58;

in 7, Slav. н (я), e. g. крѡви, кровъ, sanguis; княгѣ-
ня, княгиня, uxor principis. In his igitur nec in ling-
ua Slavica ponitur ъ.

3. Neutra, uti iam supra vidimus, 1) Nominativi singula-
ris signo carent, et 2) exeuntia in н et м, has literas amit-
tunt. Exempla elisi м sunt haec: дѣшя, Gen. дѣшяме,
infans; ѡсля, Gen. ѡсляме, pullus asini; ѡвчя, Gen.
ѡвчяме, agnus; жребя, Gen. жребяме, hinnulus, et
alia. Lingua Graeca similem observat legem, τ finale
abiiciens, e. g. σῶμα pro σωματ, Gen. σώματος.

9. *Genitivus* masculinorum formatus terminatione
а, я, proprie аъ, яъ, hoc modo cum Sanscrito con-
gruit. Character Genitivi Sanscriti est h, (s-hocque in ling-
ua Graeca et Latina obtinuit, id quod ex antiquis
Genitivis primae etiam declinationis familias, terras, et de-
clinationis secundae, alius, unius, neutrius, apparet). Iux-
ta Genitivi Graeci terminationem in ε tamen aliae extant in
α, et ο (α-ο, οι-ο, ω-ο), quas abiecta litera ε ortas du-
xerim, cf. Butt. Gram. p. 137. Genitivus autem, uti
vocatur Doricus in α i. e. α corroboratum (quanquam
revera sit forma antiquissima), e. g. πολίτης, Gen. πολίτα,
in pluribus vocibus praesertim extraneis in consuetu-
dinem abiit, cf. Ἀντίβα, Gen. Ἀντίβα; Σύλλα, Gen. Σύλλα.
Quae forma, vocali a pura post sese signum ъ respuente,
in lingua Slavica praevaluit. Alia autem Genitivi forma in
у, e. g. домъ, Gen. дому, domu-s, ita explicanda est,
ut дому sit pro домъ+ъ, et hoc pro домъ+ъ, i. e.
domu+h sive -s, quod tamen ъ transit in ь post voca-
lem; quum autem ъ (о) + ь (і) fiat у, uti in lingua
Graeca о+υ transit in ου, Genitivi forma emergit до-
му. Latinorum domus esse pro domu+s, vix est quod
moneamus. In paucis tantum vocabulis Slavicis c re-
mansisse videtur, e. g. дѣсѣ, interdiu, ημέρας, a Nomina-

tivo день, dies; Genitivus usitior днѣ pro днѣъ valet *dneh, dnes, днес*; вчераъ etчера proвчераъ, i. e. въчераъ, *vesperi, des Abends*—quis enim alius casusчера esse possit nisi Genitivus? Vocabula autem tempus designantia, si dicatur *quo* quid tempore factum fuerit, Genitivum requirunt, cf. *Peninsk.* p. 201. Praeterea s Genitivi conservarunt etiam pronomina, e. g. насъ, nostrum, васъ, vestrum.

10. *Genitivus* femininorum quum in lingua Graecatum Latina olim desinebat in s, id quod liquet ex exemplis supra prolatis, *familias*, etc. Hoc s tamen tempore procedente in i emollitum fuit, ita ut familia-i dixerint pro familias, quae ratio in lingua Slavica praevaluit, ubi ѣ (ѣ, ѣ), est character Genitivi, e. g. воды, quod scribitur pro водѣъ (*vodoh, vodos*), sed quum post vocalemъ emolliatur in ѣ, scribitur водѣъ+ѣ; cf. unda (contr. ūda), Gen. unda—i (undae). Genitivus vocis воля, voluntas, воля, contractus est ex вольъ pro вольъ, quae ѣъ secundum regulas in Sanscrita quoque lingua obvias mutantur in я. Genitivus autem vocis цѣркве, ecclesiae, habet е, pro ѣъ, i. e. ѣ corroboratur seu accipit ut cum grammaticis Indicis loquamur, gupam. Nominativus enim цѣрковъ scribitur pro antiquo цѣркы s. цѣркы, inserta euphoniae gratia semivocali ѣ, (quae concinit cum digammate Graecorum), i. e. цѣркъ + в + ѣ 1).

-
- 1) Quum * illius auspian, quantum ego quidem sciam, ratio et natura exposita sit, imo omnes grammaticarum scriptores prorsus latuisse videatur, quanquam sit maximi momenti, addere lubet haec. In lingua Sanscrita u et ū ante vocalem mutatur in o, av, uv, cf. *Bopp.*

11. *Genitiuus* neutrius formatur 1) terminatione *e* pro *ъ*, i. e. *eh* (*es*); e. g. *сѣмене*, *Lat.* *seminis*, et 2) terminatione *a*, *я* ($= i + a$), pro *аъ*, *яъ*, e. g. *мѣсто*, *locus*, *Genit.* *мѣста* pro *мѣстаъ*.

12. *Dativi* Sanscriti terminalio est $e = a + i$, *masc. fem. neutr. et ai fem*; Slavici, *и* *masc. fem. neutr. et fem.* *ѣ*, quod, uti in lingua Sanscrita iis affigitur, quae in vocalem simplicem corroboratam sive longam terminantur, e. g. vocabulum *вода*, aqua, quod ita scribitur pro *водаъ*, in *Dativo* habet *водѣ*, i. e. *вода + i*, nam $a + i = ѣ$. At *Dativus* *femin.* *воли* est proprie *воль + i*. Terminationi *Dativi* masculini Slavici in *y* ($= o + i$) substitui posse *и* in vocabulis *путь*, via, *гортань*, guttur, tradit *Peninskiius* *Gramm.* p. 73. cf. *Sanscr. pathe*, Slav. *путьи*, calli, viae; *Sanscr. giraje*, Slav. *ропѣ*, monti; *Sanscr. matre*, Slav. *матери*, matri; *Sanscr. soasre*, Slav. *сестри*, sorori. Nos autem contendimus *Dativum* vocis *путь* proprie debere esse *путьи*, i. e. *путь + i*, quae duo *i* contrahuntur in unum accentu praeditum, nunquam vero recte scribi posse *сыни* pro *сыну*, filio, quoniam

Conjugationssystem der Sanscritsprache p. 94. et *Lehrgebaude* § 50 seq. Latini dixerunt *moveo* pro *moco*, quae forma consonante sequente retinetur, cf. *Part. pass. motus*; *bovis* pro *bois*, sed *bobus*; *bibo* pro *bio*; *novus* pro *nous*, cf. *denuo* i. e. *de novo*; *ae-vum* pro *aeum*; *fuvi* pro *fui*; *pecuua* pro *pecua* etc. Quam rationem sequentes Slavi scribunt *любовь*, amor, pro *любѣтъ*; *кровь*, sanguis pro *крово*; *сынови* filio pro *сынои*; *бываю sum*, pro *быаю*; *слыу'* audio, pro *слы—у*; *плыву'* pluo, pro *плы—у*; *живу'* vivo, pro *жи—у*, quibus similes sunt formae Sanscritae *pie*, irrigare, *pie*, bibere, *dschiv*, vivere.

haec forma componitur ex сын+о+i sive сын+ъ+i; nec loco дому licere dicere дома; дому enim est idem quod дом + ъ + i. Quando enim hoc i ab o separatur ut contractio locum habere nequeat, remanet, e. g. in forma Dativi semivocali в instructa, сынови, filio; рабови, servo; господави, domino, alias господу; днѣви, d'ei, alias дню 1). A voce autem царь, rex, formatur царю, i. e. цар + ъ + у, nam ъ + у = ю; vox учѣніе, doctrina, habet Dativum учѣнію, i. e. учен + ъ + у. Haud abs re fuerit conferre Dativos Graecos in ω = ω + ι, et Latinorum null + i, un + i.

Annot. Exemplum seculi grammaticorum Indorum, qui e ex a+i conflatum dicunt, ъ hoc in casu ex a+i (e+i) componi putamus, ex quo apparere videtur, Dativi Sanscriti uti lingvarum cognatarum signum esse i quod cum antecedenti a evadit e, cui quum additur alterum i, fit Germ. ei (ai). Nec tamen silentio praetereundum, haec e et ai ex alio quoque fonte promanare posse, scilicet ex i, quod per gunam sive corroborationem abit in e = i + i; et per vriddhim sive corroborationem auctam, in ei (ai) = e+i=i+i+i, eodem modo quo u per gunam fit o = u + u, per vriddhim, au = o + u, cf. Anglicum ou, in house, mouse et aliis. Illud ъ igitur, quod idem esse cum ъ dicunt, nonnunquam consistere ex a+i, nonnunquam ex e+i liquet. Iam vero bene distingvendum est inter e (aë) quod oritur ab a, et inter e affine vo-

1) Sic res se habent in Polonico quoque sermone, ubi ko. walowi, fabro ferrario, ponitur pro kowalo+i. Quando enim illud w non inseritur, forma (contracta) retinetur, e. g. polu, campo, pro polo+i.

eali *i*, prout in lingua Arabica Fatha est *a*, sed pronunciatur uti *ae* (*e* fortius), iuxta quod Kesre (*i*) suum habet *e*; illud *e* (*ae*) igitur provenit ab *a*; hoc ab *i*—. Particula negativa Sanscrita *nā*, a Persis pingitur *naeh*, *nae* (*neh*, *ne*) per vocalem Fatham; cui quum respondeant Slavic. не, Latin. *ne*, utrumque *e* ad *a* nec vero ad *i* pertinere dicimus. Conferri potest etiam Anglorum *a*; Angli enim particulam illam Persicam scribunt *nah*, *na*. Quae quando excipitur ab alio *e* (*ae*), hoc transit in *je* (uti in lingua Slavica vocali post vocalem anteponitur *i*, e. g. заяць, lepus, pro зааць), e. g. Pers. *ne+em*, non sum, fit *nejem*, cui respondet Slavic. нѣсмь ex не+есмь, nam *e* in есмь pertinet ad *a*, cf. radicem Sanscritam *as*, Slav. *ec*, Lat. *es*. Persicum *nist* pro *nejest* est Slavicum нѣсмь, Sanser. *nāsti*. Ъ igitur explicandum esse ex *a+i* (sive *e* ex *a* orlo et *i*) asserimus 1) in Locali singularis et plur. declinationis masculinae et Dativo et Locali declinationis femininae, e. g. рабѣ, plur. рабѣхъ; мнѣ, Pracrit. *maī*, *mae*; nam *e* debile + *i* in hoc casu transit in и, e. g. цари = царь + *i*; князи, воли (а волл); sed волѣ а волѣ, taurus; 2) in duali neutrorum, et nominum certorum declinationis femininae, e. g. мѣстѣ, именѣ, водѣ; 3) in duali femin. verborum, etc. Poloni autem Ъ ubique fere in *ie* resolvunt pronunciationem spectantes. Ex ѡ+ѡ conflatum ѣ habes in зрѣю = зрѣ + *i* + ю; et quae sunt id genus alia.

13. *Accusatiuus*. In hoc casu explicando equidem haerebamus, sed nunc omnia patent. Character Accusativi Sanscriti est *Anusvara*, vicarius literae *m*, uti in lingua Latina, a qua tamen lingua Graeca eo differt, quod in tertia declinatione, exceptis aliquibus vocabulis, Accusativum format addita litera *α*, quoniam

scilicet post *a* purum *y* non suffertur. Ratio autem Accusativi Slavici est ea, ut retineat primariam formam addens vocibus fortiori litera terminalis *z*, le-
niori litera clausis *z*; (nam Anusvara Sanscrit. exprimitur per *ॠ 1*); post vocalem, *ь*; in Dat. tantum et Instrum. dual. *m* Sanscritum litera *m* redditur), quo eandem cum neutris naturam habere videtur, Accusativum a Nominativo haud distinguentibus. Accusativus enim nonnunquam aequat Nominativum, a qua tamen lege prima et secunda classis declinationis femininae videntur esse exemptae, casum illum habentes in *y* vel *ю*. Quae cur ita sint, scito haec. Forma primaria vocabuli *водà* est *водò*. Accusativus autem formae primariae inhaerens, exhibet *водо+ь* pro *водоъ*, contractum *вóу*; tali modo *воля* Accusativum habet *воль+о+ь*, contr. *вóлю*. Confer Accusativum Sanscrit. pronominum, ubi *m* nonnunquam omittitur, ut pro *mām* dicatur etiam *mā*. Vid. tabulas declinationum.

14. *Vocativus* Sanscritus nulla utitur terminatione peculiari, referens aut *a*) formam absolutam, aut *b*) Nominativum, aut *c*) corripuens thematis longas vocales, aut *d*) breves producens, *e*) nec mutans *a* finale, sed *f*) femininarum *ā* transmutans in *e*, et *g*) masculinorum *i* corroborans in *e*.

In lingua Slavica easdem leges obtinere videas ex his. *a*) *Бодà* habet Vocativum *водò* a forma absoluta *водо*; et sic *мáмепь*, mater, *b*) *хребя*, hinnulus, *c*) *рабо*, servus, Vocat. *пáбе*; nam *e* est *о* (*ь*) molli-

-
- 1) In lingua autem Polonica huius *m* vestigium superest in terminatione declinationum in *e*, *a* cancellatum; e. g. *duz*—*e*, animam; *moav*—*e*, loquelam; *kroav*—*a*, reginam.

tum; сыно, Voc. сыне; d) кость, os, Voc. кости; церковь, Voc. церкви; господь, Voc. господи; путь, Voc. пути; e) воля, fem. Voc. воле; f) князь, princeps, Voc. княже.

15. *Instrumentalis* Sanscritus addit *ā*; femininorum autem *ā* finale diphthongum *e* assumit, quae ante flexionem in *aj* mutatur. Instrumentalis Slavicus masculinorum et neutrorum in *мъ* (hanc enim fuisse antiquam formam nec vero *мъ*, videas ex Peninsk. Chrest. Slav. p. 18. p. 245. seq. e. g. словомъ p. 245; ро-гомъ, бамогомъ), a forma Sanscrita differt; femininorum (declinationis ratione) in *ю* (ою, ею), i. e. *ь + o + i*, convenit. Instrumentalis tamen Sanscritus numeri dualis in *bhjām* sine dubio cum *мъ* Instrumentalis Slavici cohaeret; nam Instrumentalis pluralis numeri qui potest formari cum additamento *ов* (Peninsk. p. 78) formam Sanscritam innuit. De eiecto autem *bh* in Instrumentali Sanscrito plur. vid. Bopp. Gramm. Crit. p. 33.

16. *Localis* Sanscritus formatur 1) m. f. n. in *ī*, 2) femin. in *ām*. 3) *a* finale transit in *e* (= *a + i*), 4) masculina et feminina exeuntia in *i* et *u* habent *au*. *Localis* Slavicus (vulgo Praepositionalis) formatur uti in lingua Indica 1) addito *и*, e. g. пути, Sanscr. *pathi* (in) calli; Sanscr. *matari*, in matre, Slav. матери; cf. (о) спасеніи, de servatione, Chrestom. p. 109. поученіи, in doctrina p. 111. 2) Terminationis femininae Sanscr. in *ām* vestigium superesse videtur in Locali a) adiectivorum Slavicorum in *мъ* (hodie scribunt *мъ*) exeunti, cf. о сильномъ, о всемъ, et in Locali b) pronominum: о немъ, о семъ etc. 3) *a* finale transit in *e*, e. g. вода, Loc. водѣ, i. e. вода + *i*. 4) Masculina exeuntia 1) in *ь* (*i*), et 2) in *ъ*

(5) habent formam quandam in y, (confer tamen quae supra de Ablativo protulimus) et ē. Ita 1) *домъ*, domus, in Locali fit *домѣ*, qua de causa illud Rigvedae *dame dame* 1) redderemus *домѣ домѣ*, i. e. in qualibet domo; et 2) *полу*, Polonica Localis forma est composita ex *pol+u* (= *polo+i*), in campo 2).

Annot. Operae pretium nos facturos putamus, si hunc casum localem Latinae quoque linguae vindicaverimus, in qua subinde formae grammaticales obsoletiores et reconditae ex sermone Indico egregiam lucem lucrantur. In grammatica Latina docemur, nomina urbium primae et secundae declinationis in solvenda quaestione *ubi* poscere Genitivum; pluralia autem et tertiae declinationis nomina, Ablativum; illa priora autem imitari nomina aliqua insularum, e. g. *Rhodi*, *Corcyrae*, *Cypri*, *Chersonesi*, et vocabula *domi*, *militiae*, *viciniae*, *terrae*, *belli*. Quid autem si quis velit quaerere, 1) qua ratione Genitivus ponatur in definiendo loco quum alias Ablativus adhibeatur, (nam illum supplendi modum hodie explosum esse ducimus); 2) si quidem hoc permitteretur usu et consuetudine, cur nomina pluralia ab hoc usu recedant, ut dicatur *Romae* et *Athenis* nec vero *Athenarum*? quomodo enim numerus pluralis illud efficere possit, ut *Romae* recte, *Athenarum*, perperam dicatur, difficile solutu erit; 3) cur hae Genitivi formae fere nunquam iunctae sint cum adiectivis eodem casu positis, imo post se habeant Ab-

1) Cf. Rig—Vedae specimen, ed Rosen, Lond. 1830. p. 16.

2) Character Localis Polonici est, uti et Sanscriti et Slavici *i*; nam *u* est *o+i*, quare nescimus an in Sanscrito illo *au* lateat *a+o+i*, conservata vocali *i* Locali propria.

lativum; cf. Cicero pro Arch. 3. Antiochiaë, loco nobili, celebri urbe; 4) cur nomina declinationis tertiæ Genitivum respuant, et si 5) ante Genitivos illos in *urbe* intelligendum sit, cur dicatur in urbe Roma nec vero in urbe Romæ, et quid supplendum esset ante *belli*; numne tempore? 6) cur in omnibus eiusmodi nominibus terminalio singularis *i* et pluralis *s* quasi data opera, appareat? cf. *belli*, *militiæ* i. e. *militia*—*i*; *Atheni*—*s*. Lingvam itaque Latinam a culpa tantæ aberrationis a legibus obviis exemturi, omnia illa vocabula retinuisse casum localem, sive ex eius regulis formata esse contendimus. Roma+*i*, militia+*i* enim eodem modo in Romæ, militiæ, transierunt, quo Римъ oritur a Риме+*i*, Romæ. Et quid quaeso sunt illa Graeca οἶκος, domi, Μεγαροῖ, Σφηττοῖ, cf. Butt. p. 275. an Dativi? dubito; sunt meri Locales: Σφηττο+*i* (i enim est terminatio huius casus) Ισθμο+*i*, contr. Σφηττοῖ, Ισθμοῖ; adde ἐνδοῖ, intus, ἐξοῖ, foras. Locativi Sanscriti forma in *sū* latet in *Atheni*—*s*; Ἀθήνησι, = Ἀθηναίσι; θύρασιν, foras, = θύρα+*ισιν*, i. e. ante portas. Omne autem dubium amovet illud, quod, uti in lingua Graeca et Latina usus Localis tempore procedente evanuit, ita etiam in lingua Rossica mutationem subivit, nam olim Localis (quod iam supra monuimus) ponebatur in nominibus locorum et temporis sine praepositione, ut diceretur e. g. Кιέвъ, Kioviae; Новгородъ, Novigorodi; Римъ, Romæ, cf. Peninsk. Gram. § 181. Quod si quis harum formarum ex Sanscrito illustrationem addubitare velit, ei proponimus alias exinde tantum lucem nacturas, e. g. Dativus pluralis tertiæ, quartæ et quintæ, et aliquorum nominum primæ declinationis, uti filiabus, deabus, aliorum, ex Sanscrito elucidandus est, ubi Dativus et Ablativus plural. formatur addito *bhjas* e. g. *pitri-bhjas*, patri-bus; *matri-bhjas*, matri-bus. Adde

quod Ablativi Latini in Columna rostrata extantes, terminantur litera d, e. g. presented sumod dictatored, in altod marid, (cf. Bopp. Gr. Crit. p. 86) et lucem nanciscuntur ex sermone solum Indico, in quo t, Pracrit. ádo, pro signo Ablativi numeri singularis in usu est.

Dualis.

17. *Nominativus, Accusativus et Vocativus* in ambabus lingvis una eademque terminatione utuntur.

Qui casus in lingua Sanscrita ita formantur. 1) Masculina et feminina, exceptis posthaec recensendis, exeunt a) in *au*, quod b) fit *i* in neutris, quod cum *a* coalescit in *e*. 3) Masculina et feminina in *ī* et *ū*, has vocales producent. 4) Femininorum in *ā* exeuntium terminatio est *i*, quod cum *a* praecedenti evadit *e*.

In lingua Slavica signum dualis masculini generis est 1) *a* pro *аъ* i. e. *аѡ*, feminini *ѣ* (= *a+ъ*); e. g. Sanscr. *panthanau*, duae viae, *путья* (i. e. *путь+a*) pro *путья*; *сына*, duo filii. 2) Neutra assumunt *ѣ* contractum ex *a+i*, e. g. *мѣста+i=мѣстѣ*, duo loca; cur autem dicatur *лиця*, duae facies, liquet; est enim pro *лицъ+i*. 3) Feminina in *ь* (*i*) id tantum producent, e. g. *кости*, duo ossa pro *костъ+i*, cf. Sanscr. *astinī*. 4) Feminina in *ā* habent *ѣ*, e. g. *водѣ* = *вода+i*, duae aquae.

18. *Dativus et Instrumentalis* et ipsi communi terminatione exeunt. Forma Sanscrita est *bhjam*. Nec in his lingua Slavica recedit; praeter contractam terminationem enim in *-ма* (*ема, ома, ама, яма*) alia extat in *вома*, e. g. Slav. *сыно—вома*. Sanscr. *sunu-bhjam*, duobus filiis. Hoc *m* ex lege bene nota in lingua Graeca mutatur in *ν*, e. g. *ἀνδρώποιν* pro *ἀνδρώποιμ*, uti *ἑδίδων* pro *ἑδίδωμ*; *ἐτίθην* pro *ἐτίθηνμ*, Plur. *ἑδίδομεν*, *ἐτίθεμεν*.

19. *Genitivus* et *Localis* iidem sunt in utraque lingua. Affigitur terminatio *ōh* (os). Eodem autem modo quo *s* evanescens in litera ipsum antecedenti excidisse suspicati sumus in genitivo casu, ita etiam hīc; terminatio enim Slavica est $\gamma = o + \text{ъ}$ pro *oъ*, *oh*; cf. Sanscr. *girjōh*, duorum montium, Slav. *rópy*; Sanscr. *matrōh*, duarum matrum, Slav. *матеріо* pro *матеріу*; *pitrōh*, duorum patrum, Slav. *оцѣ*.

Pluralis.

20. *Nominativus* Sanscritus formatur in genere masculino et feminino addita syllaba *ah* (*as*), Graecorum et Latinorum *es* in declinatione tertia. Lingva Slavica, uti semper, Visargam Sanscritam et hīc signo *ъ* reddit, quod tamen post vocales non affines aut abiicitur, aut post homogeneas debet emolliri in *ь*. In lingua Lettica—*s* superest.

Pluralis vocabuli *сынѣ*, est *сынове*, Sanscr. *su-navaḥ*; in fine *e* acutum, medium inter *ъ* et *ь*, scribi potest *eh*, ut ita oriatur *suinovoh*. Tales sunt etiam literae *e* in Болгаре, Bulgari; учимеле, doctores etc. Nec tamen silentio praetereundum est, illud *сынове* corripī in *сыны*, quae species frequentior est originali 1).

Neutra in Indica lingua exeunt in *i*; in Slavica 1) in *a*, i. e. *a+i*, quod *i* tamen post *a* purum haud suffertur, et 2) in *ѣ*, i. e. *e* (ex *a* ortum)+*i*.

21. *Genitivus* Sanscritus terminatur in *ām* (*a*, cum Anusvara), Graecorum *ωυ* pro *ου*, Latinorum *um*. Geni-

1) (*h*) *s* pluralis Sanscriti ante literas sonoras abiici docet Boppius, Lehrgeb. p. 51. Sic dicitur *gadschā dschajanti*, elephantī eunt, pro *gadschās*.

tivi Slavici terminatio originaria est eadem expressa secundum consuetudinem *Anusvara* per ѣ, cui nonnunquam в anteponitur, sive, ut melius loquamur, cui antecedens vocalis o mutatur in ов, ов; e. g. сынѡвъ, filiorum, домѡвъ, domorum, pro сыноѡвъ, домоѡвъ; sive, uti etiam scribi potest, сынѣвъ, домѣвъ. Formae breviores sine productione vocalis sunt рабѣ, servorum; денѣ, dierum. Ubi autem ex natura literarum ѣ non posset poni, ibi vicarius eius mollior ѣ locum occupavit; sic мравѣй, formica, habet Genitivum pluralis мравѣй pro мравѣ et hoc pro мравѣ. Князь, princeps, in Genitivo habet князь, pro князь; quando vero ѣ reponi potest, reponitur, e. g. врачѣвъ, medicorum, quod sine в scribendum est врачѣ.

22. *Datiivus et Ablatiivus* in lingua Sanscrita (nec Latinae et Graecae vestigia huius terminationis desunt) finiuntur terminatione *bhjah*, (*bhjas*), Latin. *bis*, cum quibus nescio quomodo conciliem Slavorum вомѣ, вемѣ, вамѣ, in forma апосоп. омѣ, емѣ, e. g. домо-вомѣ, sive домѡмѣ, domibus; врачевемѣ, et врачѣмѣ, medicis; nam terminatio in вомѣ propius accedit ad dualem. In lingua Latina Dativi primae declinationis illud *b* in paucis tantum vocabulis retinuerunt, e. g. filiabus, duabus, deabus. Cf. Instrum. Sanscr. ubi *bh* nonnunquam eliditur.

23. *Accusatiivus* Sanscritus formatur 1) addito *n* in masculinis brevi vocali terminatis, quae producitur, et 2) addito *h* (*s*) cum praevia vocalis productione. 3) Quae consonante finiuntur masculina et feminina, monosyllaba feminina in *ī* et *ū*, et voces in *ai* et *au* exeuntes, cum auxiliari vocali a addunt *h* (*s*), talique modo Nominativum aequant. Pronunciatio *s* remansit in Graeco et Latino, sed terminatio Accusativi Slavici

adhibet ex more ѣ, ъ, pro Visarga, uti et pro Anusvara et *n*; ita, ut Accusativus vocis сынъ sit сыновы, quod tamen contrahitur in сыны, i. e. сынъ+ъ pro сынъ+ъ. Haecque forma refert Sanscr. *sunun*.

In declinatione secunda masculinorum apparet я, e. g. царя, reges, posilum pro цар+еъ, quum autem е non patiatur post se ѣ, et е+ъ sit idem quod я, scribitur царя. Eodem modo conformantur femin. мравія, formicas, ex мравіъ+ъ; воля, volentes, ex волю+ъ =воля; ма́мья, et дще́ря, matres, filias, ex ма-теръ+ъ et дще́рь+ъ, pro мамерь+ъ, дще́рь+ъ.

24. *Instrumentalis* Sanscritus habet 1) *aih* in vocibus vocali clausis, 2) *bhih*. Boppius, Gram. Cr. p. 83. coniicit illud *aih* contractum esse ex *ā* + *bhih* electo *bh*, id quod egregie comprobatur lingua Slavica, in qua illud *b* in casibus frequenter excidisse vidimus, et hic saepe excidit; nam loco вы дicitur ы, e. g. рабы pro рабовы, а servis. Terminationibus enim Sanscritis respondent Slavicae 1) in ы, 2) in вы, scilicet literis *hh* (ss) ex more post vocalem signo ъ expressis. Exemplum: сынѣ, сыновы, per filios, Sanscr. *sunubhih*, etc. Illud ы in secunda declinatione masculinorum mutandum esse in и, patet.

In declinatione femininorum *Instrumentalis* exit in -ми, e. g. вода́ми, космѣи, in quo nullus dubito latere Sanscritum *bhjam* dualis, evanescente litera *b*.

25. *Localis* Sanscriti signum est су (cy) affixum, nonnunquam transiens in шу (wy). In lingua Slavica terminatio huius casus est хъ (i. e. xo). Iam vero, quum litera *x* quandam cum *c* habeat affinitatem, et in eam mutari possit, cf. рѣхѣ et рѣхѣи, peccata; духъ animus, ду́си; vid. *Peninsk*. p. 31. nec illud *s* San-

scritum nude sed cum vocali pronuncietur (*su*) quae in lingua Slavica signo forti ъ exprimitur, nos terminationem хъ (*xō*) ulique contendimus esse Sanscritum *su*; e. c. Sanscr. *astischu*, in ossibus; Slav. косѣхъ, id quod ita scribitur pro косѣсь i. e. косѣсо et hoc pro косе+сь; nam х necessario ponitur pro с, quoniam corroboratio (ъ) sequitur, qua amissa pro х restituitur с, e. g. духъ, дѹси; et simili modo богъ, deus, бѹзи; другъ, amicus, дрѹзи. Ita porro dicitur драхлюю, contristor, sed quando illud х excipitur a vocali haud corroborata, transit in е et dicitur драцелюю. In terminatione dualis verborum хова non scribitur с, quoniam о est vocalis е corroborata 1).

- 1) De permutatione litterarum х et е et з ex lingua *Afghanica* proferre lubet hoc. *Muhabbet Chan*, in opere inscripto *Riaz Ulmuhabbet*, argumenti grammaticalis et lexicographici, enumerans literas *Afghanicas* dicit: „Est etiam aliud *cha*, quod media inter *cha* superne punctatum, et *kha* Indicum, *khahkhah* appellatum, pronunciatione profertur. Pingitur autem tanquam *sin*, cum puncto superne, et puncto infra posito, tali modo — hoc nos vocamus *chai Afghani*.“ Hoc *cha* saepe ponitur ubi lingua Persica utitur littera *sch*, e. g. Pers. *schadi*, laetus, Afgh. *c'hadi*; Pers. *ferischteh*, angelus, Afgh. *feric'hteh* et quae sunt id genus alia. Cf. et Pers. *schinachten*, comprehendere, imp. *schinas*; *endachten*, iacere, imp. *endaz*.

Comparisonis facillioris gratia apponere lubet declinationes Sanscritas et Slavicas inter se comparatas.

I. Masculinum.

Sanscr.

Slav.

Singul.

Thema.	<i>Sūnū,</i>	filii,	сыно. ¹
Nom.	<i>sūnuh (s),</i>	filii,	сынъ.
Gen.	<i>sūnōh (s),</i>	filii,	сына.
Dat.	<i>sunave,</i>	filio,	сынови, сыну.
Acc.	<i>sunum,</i>	filium,	сынъ.
Voc.	<i>sunō,</i>	fili,	сыне.
Instr.	<i>sununā,</i>	(filio),	сыномъ.
Loc.	<i>sunau,</i>	(filio),	сынѣ.

Dual.

N. A. V.	<i>sunū,</i>	сына.
I. D. A.	<i>sunubhjam,</i>	сыновѡма, сынѡма.
G. L.	<i>sunvōh (s),</i>	сыну.

Plur.

Nom.	<i>sunavah (s),</i>	fili,	сынове, сыны.
Gen.	<i>sununām,</i>	filiorum,	сынѡвъ.
Dat.	<i>sunubhjah (s),</i>	filii,	сыновѡмъ, сынѡмъ.
Acc.	<i>sunun,</i>	filios,	сыны.
Voc.	<i>sunavah,</i>	fili,	сынове, сыны.
Instr.	<i>sunubhih (s),</i>	(filiis),	сыновы, сыны.
Loc.	<i>sunuschu,</i>	(filiis),	сынѣхъ.

II. Femininum.

Sanscr.

Slav.

Singul.

Thema.	<i>Matri,</i>	<i>mater,</i>	матерь.
Nom.	<i>mātā,</i>	<i>mater,</i>	мáти.
Gen.	<i>matuh (s),</i>	<i>matris,</i>	матере.
Dat.	<i>matre,</i>	<i>matri,</i>	матери.
Acc.	<i>mataram,</i>	<i>matrem,</i>	матерь.
Voc.	<i>matar,</i>	<i>mater,</i>	мати (матерь).
Instr.	<i>matrā,</i>	<i>(matre),</i>	материю.
Loc.	<i>matarī,</i>	<i>(matre),</i>	матери.

Dual.

N. A. V.	<i>matarau,</i>	матери.
I. D. A.	<i>matribhjām,</i>	материа.
G. L.	<i>matrōh (s),</i>	материю.

Plur.

N. V.	<i>matarah (s),</i>	<i>matres,</i>	матери.
Gen.	<i>matrinām,</i>	<i>matrum,</i>	матерь, матерій.
Dat.	<i>matribhjāh (s),</i>	<i>matribus,</i>	матеремъ.
Acc.	<i>matrih (s),</i>	<i>matres,</i>	матеря.
Instr.	<i>matribhih (s),</i>	<i>(matribus),</i>	матерми.
Loc.	<i>matrischu,</i>	<i>(matribus),</i>	матерѣхъ.

Sanscr.

Slav.

Singul.

Thema.	<i>Gīri, mons, m.</i>	горо. fem. id.
Nom.	<i>giriḥ,</i>	гора.
Gen.	<i>gireḥ,</i>	горы.
Dat.	<i>giraje,</i>	горѣ.
Acc.	<i>girim,</i>	гору.
Voc.	<i>gire,</i>	горо.
Instr.	<i>girinā,</i>	горόю.
Loc.	<i>girau,</i>	горѣ.

Dual.

N. A. V.	<i>giri,</i>	горѣ.
Gen. Loc.	<i>girjōḥ,</i>	гору.
D. A. I.	<i>giribhjām,</i>	горама.

Plur.

Nom.	<i>girajah,</i>	горы.
Gen.	<i>girīnam,</i>	горъ.
Dat.	<i>giribhjāḥ,</i>	горамъ.
Acc.	<i>girīn,</i>	горы.
Voc.	<i>girajah,</i>	горы.
Instr.	<i>giribhiḥ,</i>	горамн.
Loc.	<i>girischu,</i>	горахъ.

III. Neutrum.

Sanscr.

Slav.

Singul.

Thema.	<i>Nāman,</i>	nomen,	имѣнѣ.
Nom.	<i>nāma,</i>	nomen,	имѣя.
Gen.	<i>nāmnaḥ (s),</i>	nominis,	имѣне.
Dat.	<i>nāmne,</i>	nominī,	имѣни.
Acc.	<i>nāma,</i>	nomen,	имѣя.
Voc.	<i>nāman nāma,</i>	nomen,	имѣя.
Instr.	<i>namnā,</i>	(nomine),	имѣнемъ.
Loc.	<i>nāmni, namani,</i>	(nomine),	имѣни.

Dual.

N. A. V.	<i>nāmanī,</i>		имѣнѣ.
I. D. A.	<i>nāmabhjām,</i>		имѣнемъ.
G. L.	<i>nāmnoḥ (s),</i>		имѣнѣ.

Plur.

N. A. V.	<i>nāmāni,</i>	nominā,	имѣнѣ.
Gen.	<i>nāmnam,</i>	nominum,	имѣнѣ.
Dat.	<i>nāmabhjāḥ (s),</i>	nominibus,	имѣнемъ.
Instr.	<i>nāmabhiḥ (s),</i>	(nominibus),	имѣнѣ.
Loc.	<i>namasu,</i>	(nominibus),	имѣнѣхъ.

Sanscr.	Slav.
<i>Singul.</i>	
Thema. <i>Nabhas</i> , coelum.	нѣбесѣ.
N. A. V. <i>nabhaḥ</i> (<i>nabhō</i>),	нѣбо.
Gen. <i>nabhasaḥ</i> ,	небесѣ.
Dat. <i>nabhāse</i> ,	небесѣ.
Instr. <i>nabhāsā</i> ,	небесѣмъ. 3)
Loc. <i>nabhāsi</i> ,	небесѣ.

Dual.

N. A. V. <i>nabhāsi</i> ,	небесѣ.
Gen. Loc. <i>nabhāsōḥ</i> (s),	небесу.
Dat. In. <i>nabhobhjam</i> , 1)	небесѣма.

Plur.

N. A. V. <i>nabhāsi</i> ,	небесѣ.
Gen. <i>nabhasām</i> , 2)	небесѣ.
Dat. <i>nabhobhjah</i> ,	небесѣмъ.
Instr. <i>nabhobhhiḥ</i> ,	небесѣ.
Loc. <i>nabhāsu</i> ,	небесѣхъ.

- 1) Vides, quomodo in lingua Sanscrita *as* (*ah*) resolvitur in *ō*, quum in lingua Slavica retineatur, quod vice versa fieri frequenter vidimus.
- 2) Observa в locum Anusvarae obtinens.
- 3) Небеси et небесемъ contrahuntur nonnunquam in небу=небо+и, et небомъ, ex quo apparet, Graec. νέφεος dici pro νέφεος, νέφει pro νέφει, uti recte coniicit Boppius, Demonstrativst. p. 4.

B. De Pronomine.

26. In Pronominibus tanta est et tam evidens inter lingvam Slavicam et Sanscritam similitudo, ut primo intuitu appareat, ea ex eodem fonte emanasse, secundumque leges similes formari et declinari. Id quod oculis lectorum oblaturi, hoc procedendum censuimus modo.

I. Pronomen primae personae.

Singularis.

27. *Nominatiuus* est "Азъ, et (quod hodie obtinet) я; in lingua Sanscrita *ah*, quod cum terminatione *am*, fit *aham*. Quum autem literae gutturales *h*, *g*, *k*; *ख*, *ग*, *क*, in dialectis lingvarum cognatarum promiscue fere adhibeantur, et frequenter invicem permulentur, secundam huius pronominis literam modo invenias scriptam *γ* (Graec. ἐγών pro ἐγώμ), modo *ch* (Germ. *ich*), modo *k* (Goth. *ik*). Littera autem *h* in dialecto Germanica vetustiori remansit, ubi dicitur *ih*, (cf. Grimm. Deutsche Gramm. I. p. 780). Lingva Anglica secundam literam elisit, cf. I, ego.

Iam vero literae *h*, sicut spiritui Graecorum, qui et ipse olim inter literas alphabeti recensebatur, quique vim literae *h* habet (cf. ὥρα, hora; ἥρως, heros), nec tamen vim literae consonantis, ea natura inest, ut vel literae *s* vicem gerere possit, id quod obtinet in lingua Sanscrita, ubi litera *s* non radicalis in fine vocis omissa, Visarga (:) pronuncianda uti *h* restituitur — H Graecorum autem, sive spiritum asperum naturam literae *s* habere, vel ex lingua Latina satis notum est — vel in cognatis lingvis in *s* (ut plurimum lenius) trans-eat, et cum eo permuletur, e. g. Sanscr. *himam*,

hiems, *хѣиухъ*, Slav. зима; Sanscr. *lih*, lingere, Slav. лиз-ати; Sanscr. *vah*, vehere, Slav. воз-и́ти; Sanscr. *ruh*, crescere, Slav. роc-и́ти. Tali ratione Sanscritum *ah* a Slavis redditur аз; signum autem forte, ut supra saepius exposuimus, exprimit Sanscritum *am*.

28. Casuum obliquorum radix est Sanscr. *ma*, Slav. ме, quod e vicem Sanscriti *a* gerit.

29. *Genitivus* Sanscritus *mama*, altera forma *me*, convenit cum Slav. мене. Cf. Pracrit. *maha* praeter *mama*.

30. *Dativus* Sanscr. *me* congruit cum Slav. ми, et мѣ, prout alia forma Sanscr. *mahjam* reflectitur in Latinorum *mihi*.

31. *Accusativus* Sanscr. praeter *mām*, habet et *mā*, ut Slavic. praeter мене, exhibet мя. Hoc мя autem ortum est ex ме+ъ (pro ме+ь) et ad assem refert illud Sanscr. *mām*, cuius vocabuli ultimum *m* in sono nasali Polonorum, e, qui respondet Slavico я (cf. Peninsk. p. 26) conservatum est; nam Poloni Accusativum habent *mię* praeter *mnie*, ita miro modo Bengalos imitantes, qui Anusvaram semper sono nasali *ng* pronunciant. Vid. Bopp. Gram. Cr. p. 10. Confer et nos p. 23.

32. *Instrumentalis* habet *majā*; Slav. мѣію=мно+о+i, cf. Pracrit. *maï*, *mae*, *me*.

33. *Localis* sonat *maji*=me+i; Slav. мѣі=ме+i, interposita litera н. Cf. Pracrit. *maï*, *mae*, *ma-masmi*, *mamammi*.